

Datum: 2024-05-17

Diarienummer: 2023/0249

Förvaltningen av skyddad natur (RiR 2024:11)

Bilaga 2

Enkät till länsstyrelserna

Innehåll

Enkät till länsstyrelserna	3
1 Organisation	4
2 Planering och genomförande	10
3 Upphandling	21
4 Skötselplaner och föreskrifter för naturreservat	25
5 Skötselplaner och föreskrifter för nationalparker	41
6 Förvaltning av vattenmiljöer	48
7 Naturvårdsverkets vägledningar och stöd	57
8 Uppföljning	63
9 Friluftsliv	69
10 Naturvårdsverkets it-stöd	74
11 Finansiering	82
12 Överlåten förvaltning	83
13 Övrigt	92

Enkät till länsstyrelserna

Om enkäten

I den här bilagan redovisar vi en sammanställning av länsstyrelsernas svar på den enkät som vi genomförde i granskningen Förvaltningen av skyddad natur (RiR 2024:11). Syftet med enkäten var att få en bild av hur förvaltningen bedrivs och vilka förvaltningsutmaningar som länsstyrelserna har. Vi utformade enkäten med utgångspunkt i resultaten från totalt 20 intervjuer med länsstyrelserna i Norrbottens, Gävleborgs, Västra Götalands och Skåne län som vi genomförde under september och oktober 2023. Intervjuerna omfattade fem teman: Organisation och finansiering; Planering och prioritering; Genomförande; Uppföljning; och Överlåten förvaltning.

Vi har använt enkätverktyget Webropol för att skapa och genomföra enkäten. Samtliga 21 länsstyrelser har besvarat den. 20 svar inkom i december 2023 och ett svar i januari 2024. Svarsfrekvensen på de enskilda frågorna är hög. Några frågor är urvalsfrågor för frågor som inte har ställts till samtliga länsstyrelser. För de frågorna är det totala antalet respondenter lägre än 21.

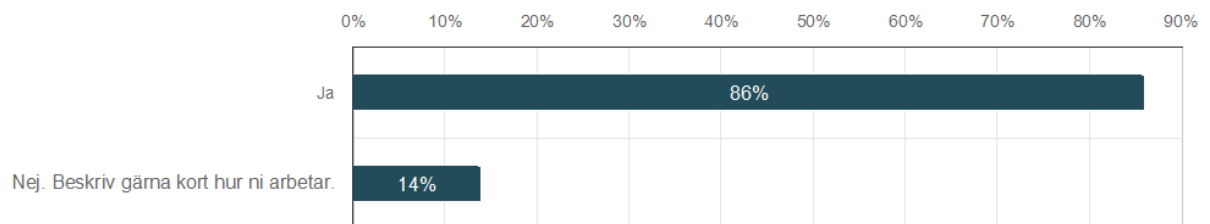
I den här bilagan redovisar vi en sammanställning av länsstyrelsernas svar på de enkätfrågor som ligger till grund för våra iakttagelser och som vi redogör för i granskningsrapporten. Frågorna och svaren är samlade under de teman som framgår av innehållsförteckningen på nästa sida, och det är de frågeområdena vi hänvisar till i granskningsrapporten. Vi redovisar svaren samlat för samtliga länsstyrelser. Från vissa fritextsvar går det att identifiera vilken länsstyrelse som svarat. I de fallen har vi bedömt att det inte handlar om känsliga uppgifter.

En mer detaljerad redovisning av enkätfrågor och registrerade svar finns i granskningens akt dnr 2023/0249 som är tillgänglig via Riksrevisionens registratur registrator@riksrevisionen.se.

1 Organisation

1.1 Vår förståelse är att handläggarna som arbetar som förvaltare får ansvar för ett visst antal skyddade områden. Det innebär bland annat att förvaltaren läser in sig på skötselplanerna för sina tilldelade områden och föreslår vilka åtgärder som ska genomföras. Arbetar er länsstyrelse på det här sättet?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	18	85,7%
Nej. Beskriv gärna kort hur ni arbetar.	3	14,3%

Fritextsvar vid svar "Nej. Beskriv gärna kort hur ni arbetar."

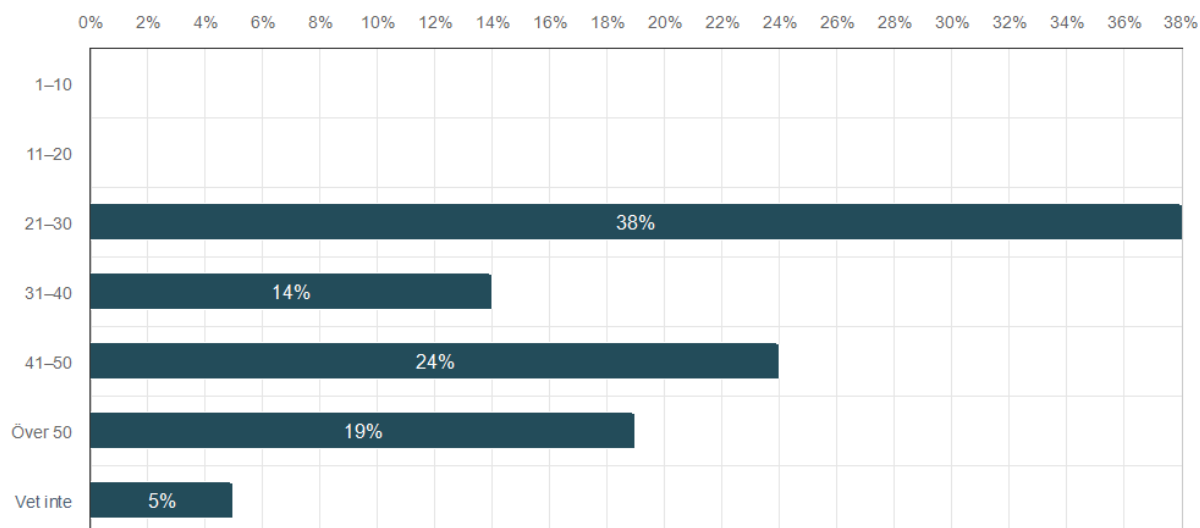
Handläggarna arbetar huvudsakligen tematiskt, indelat i öppen mark, skog, våtmarker, fastighetsförvaltning, friluftsliv osv. Handläggarna hjälper varandra över temagränserna om något behöver prioriteras särskilt.

Förvaltarna har ansvar för olika naturtyper som skog, odlingslandskap, våtmarker, och andra områden som gränsmarkering, leder & anordningar, informationsmaterial, naturum, nationalparken.

Tanken är den men den stora mängden reservat försvårar detta. Vissa skötselintensiva reservat saknar också skötselplan. Äldre reservat.

1.2 Hur många områden (naturreservat och nationalparker) ansvarar en handläggare för i genomsnitt?

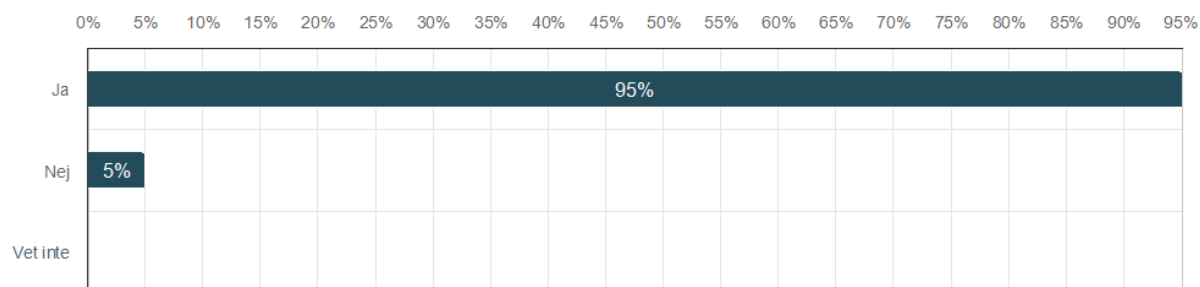
Antal respondenter: 21

	n	Procent
1-10	0	0,0%
11-20	0	0,0%
21-30	8	38,1%
31-40	3	14,3%
41-50	5	23,8%
Över 50	4	19,0%
Vet inte	1	4,8%

1.3 Har ni någon tematisk princip för vilka områden en handläggare ansvarar för, t.ex. utifrån geografi, naturtyp eller specialistkompetens?

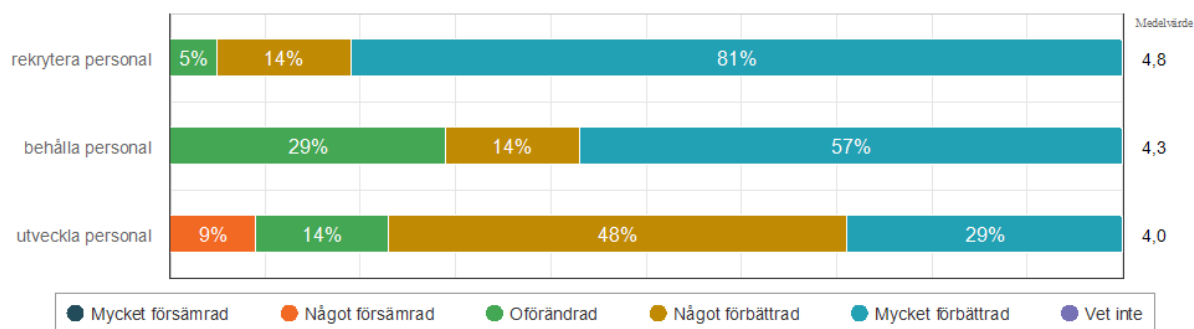
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	20	95,2%
Nej	1	4,8%
Vet inte	0	0,0%

1.4 Anslag 1:3 för förvaltning av skyddad natur har varierat över tid och att det kan få konsekvenser för kompetensförsörjningen. Hur påverkade anslagsökningen åren 2021 och 2022 era möjligheter att:

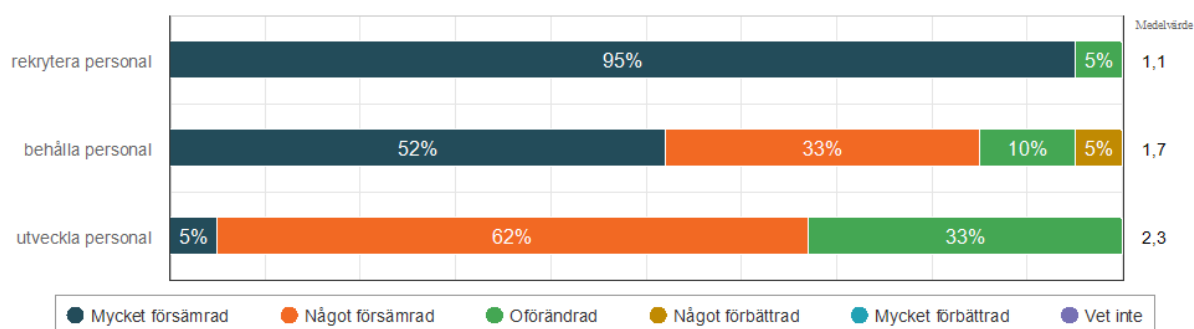
Antal respondenter: 21

	Mycket försämrad	Något försämrad	Oförändrad	Något förbättrad	Mycket förbättrad	Vet inte	Medelvärde	Median
rekrytera personal	0,0%	0,0%	4,8%	14,3%	80,9%	0,0%	4,8	5,0
behålla personal	0,0%	0,0%	28,6%	14,3%	57,1%	0,0%	4,3	5,0
utveckla personal	0,0%	9,5%	14,3%	47,6%	28,6%	0,0%	4,0	4,0
Totalt	0,0%	3,2%	15,9%	25,4%	55,5%	0,0%	4,3	5,0

1.5 År 2023 minskade anslag 1:3. Enligt budgetpropositionen förväntas anslaget i princip ligga på 2023 års nivå åtminstone till och med 2026. Hur har detta påverkat era möjligheter att:

Antal respondenter: 21

	Mycket försämrad	Något försämrad	Oförändrad	Något förbättrad	Mycket förbättrad	Vet inte	Medelvärde	Median
rekrytera personal	95,2%	0,0%	4,8%	0,0%	0,0%	0,0%	1,1	1,0
behålla personal	52,4%	33,3%	9,5%	4,8%	0,0%	0,0%	1,7	1,0
utveckla personal	4,8%	61,9%	33,3%	0,0%	0,0%	0,0%	2,3	2,0
Totalt	50,8%	31,7%	15,9%	1,6%	0,0%	0,0%	1,7	1,0

1.6 Sammantaget, har ni i nuläget den kompetens ni behöver för förvaltningsuppdraget?

Antal respondenter: 21

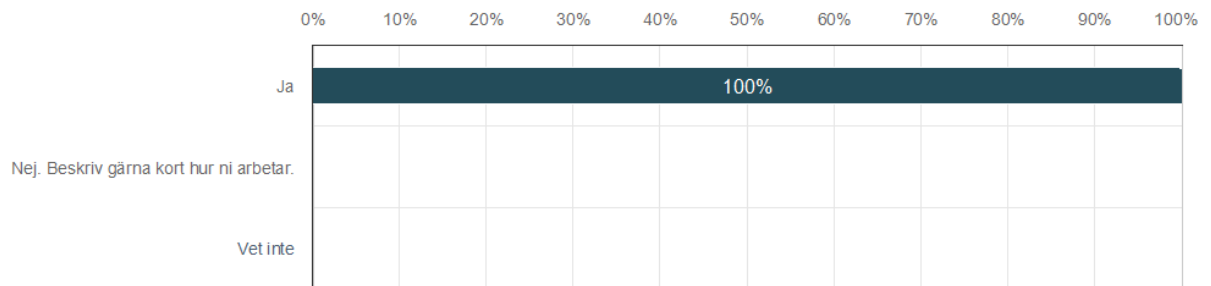
Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
2,0	5,0	3,4	3,0	72,0	0,7

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls	0
2	2
3	9
4	9
5 = Helt och hållet	1
Vet inte	0
Totalt	21

2 Planering och genomförande

2.1 Vår förståelse är att verksamhetsplaneringen i huvudsak sker för ett år i taget och följer budgetåret. På hösten görs en grov planering inför kommande verksamhetsår, och verksamhetsplanen fastställs sedan i början av året när budgeten är känd. Stämmer detta i stort sett med hur ni arbetar?

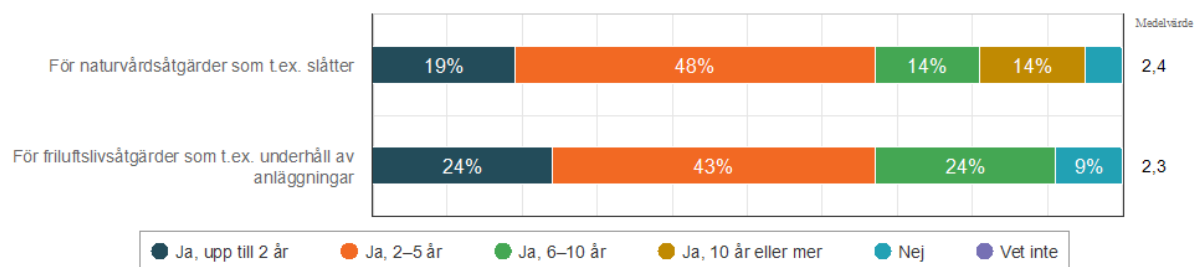
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	21	100,0%
Nej. Beskriv gärna kort hur ni arbetar.	0	0,0%
Vet inte	0	0,0%

2.2 Utöver planeringen av verksamhetsåret, har ni någon planering av framtida åtgärder?

Antal respondenter: 21

	Ja, upp till 2 år	Ja, 2-5 år	Ja, 6-10 år	Ja, 10 år eller mer	Nej	Vet inte	Medelvärde	Median
För naturvårdsåtgärder som t.ex. slätter	19,0%	47,6%	14,3%	14,3%	4,8%	0,0%	2,4	2,0
För friluftslivsåtgärder som t.ex. underhåll av anläggningar	23,8%	42,9%	23,8%	0,0%	9,5%	0,0%	2,3	2,0
Totalt	21,4%	45,3%	19,1%	7,2%	7,2%	0,0%	2,3	2,0

2.3 Från våra intervjuer har vi förstått att det är en utmaning att överblicka samtliga förvaltningsbehov då antalet naturreservat i länen varierar från drygt 100 till 500. Vilken kännedom har ni om de samlade förvaltningsbehoven i de naturreservat och i förekommande fall nationalparker där ni är förvaltare?

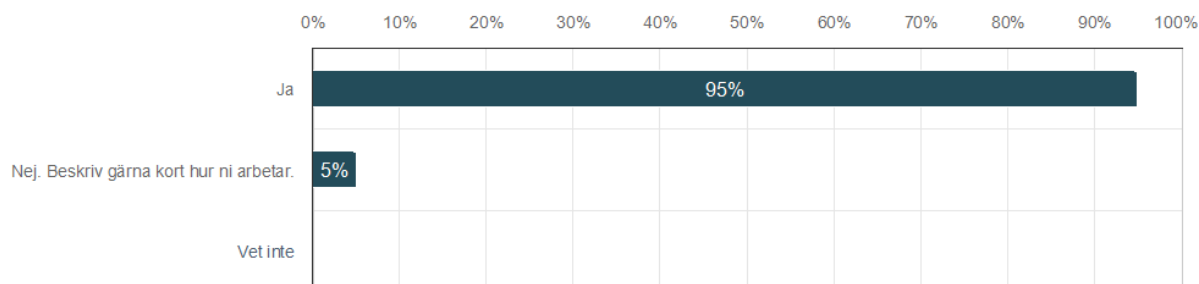
Antal respondenter: 21

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
2,0	4,0	3,1	3,0	65,0	0,7

Alternativ	Antal svar
1 = Mycket liten	0
2	4
3	11
4	6
5 = Mycket god	0
Vet inte	0
Totalt	21

2.4 Vår förståelse är att handläggarna initialt i planeringen tar fram en bruttolista över vilka åtgärder de önskar genomföra i de områden de ansvarar för, och att denna lista sedan bearbetas inom enheten innan verksamhetsplanen fastställs. Stämmer detta i huvudsak med hur ni arbetar?

Antal respondenter: 21

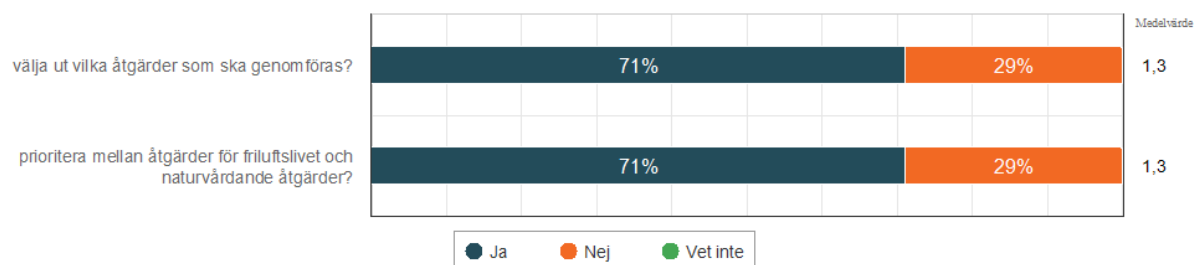
	n	Procent
Ja	20	95,2%
Nej. Beskriv gärna kort hur ni arbetar.	1	4,8%
Vet inte	0	0,0%

Fritextsvar från den som valt "Nej. Beskriv gärna kort hur ni arbetar."

Varje förvaltare planerar och prioriterar åtgärder själva inom sina ansvarsområden utifrån en övergripande prioritering och budget som jag som chef tar fram i samråd med dem under ett par vp-dagar. Prioriteringarna justeras sedan löpande under året utifrån väder, tillgång till entreprenörer, andra akuta behov som uppstått, arbetsbelastning, mm, och budgetjusteringar.

2.5 I er verksamhetsplanering, tillämpar ni några interna riktlinjer för att

Antal respondenter: 21

	Ja	Nej	Vet inte	Medelvärde	Median
välja ut vilka åtgärder som ska genomföras?	71,4%	28,6%	0,0%	1,3	1,0
prioritera mellan åtgärder för friluftslivet och naturvårdande åtgärder?	71,4%	28,6%	0,0%	1,3	1,0
Totalt	71,4%	28,6%	0,0%	1,3	1,0

2.6 Har prioriteringen av friluftslivet påverkats av förändrat besöksstryck och eller besöksmönster?

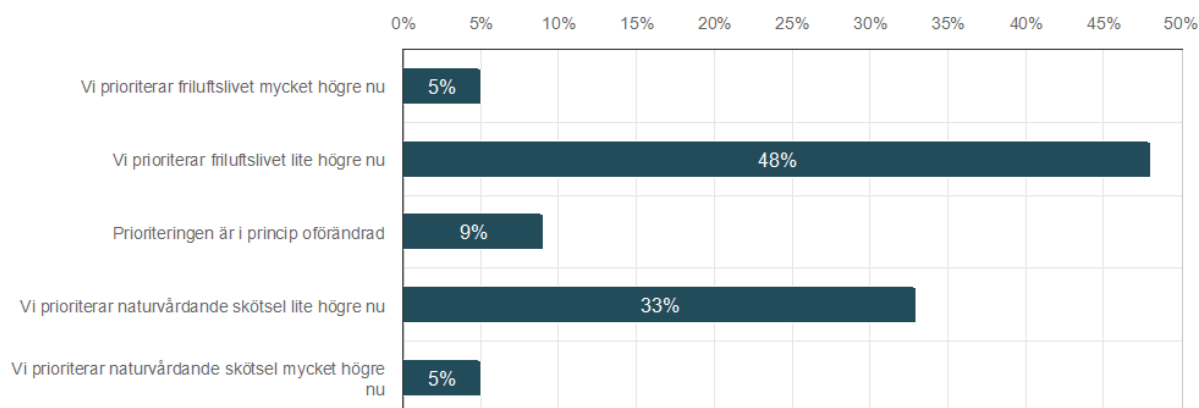
Antal respondenter: 20

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
2,0	5,0	3,6	4,0	71,0	0,7

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls	0
2	1
3	8
4	10
5 = Helt och hållet	1
Vet inte	0
Totalt	20

2.7 Har den här prioriteringen förändrats över tid?

Antal respondenter: 21

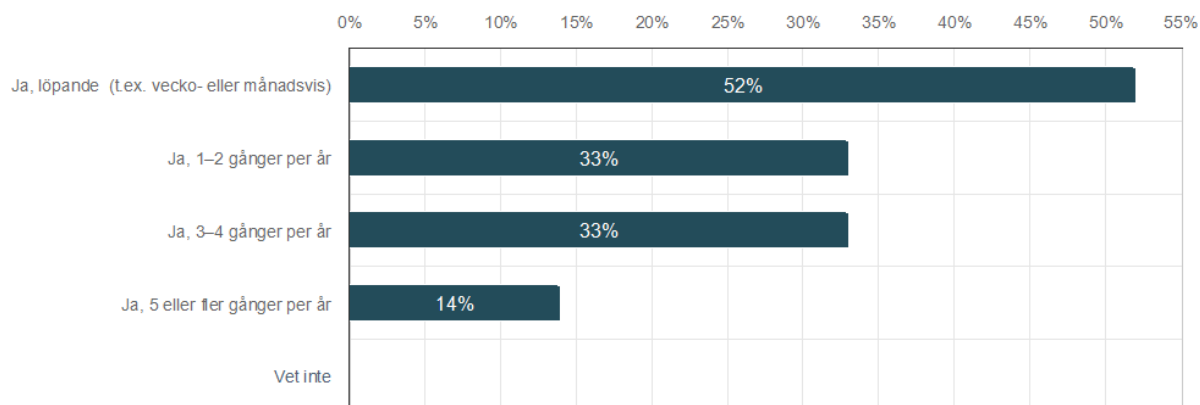

	n	Procent
Vi prioriterar friluftslivet mycket högre nu	1	4,8%
Vi prioriterar friluftslivet lite högre nu	10	47,6%
Prioriteringen är i princip oförändrad	2	9,5%
Vi prioriterar naturvårdande skötsel lite högre nu	7	33,3%
Vi prioriterar naturvårdande skötsel mycket högre nu	1	4,8%

2.8 Har ni avstämningar under verksamhetsåret där ni följer upp om planerade åtgärder håller tidplan och budget under verksamhetsårets gång? (Möjligt att välja löpande + ett regelbundet alternativ).

Antal respondenter: 21

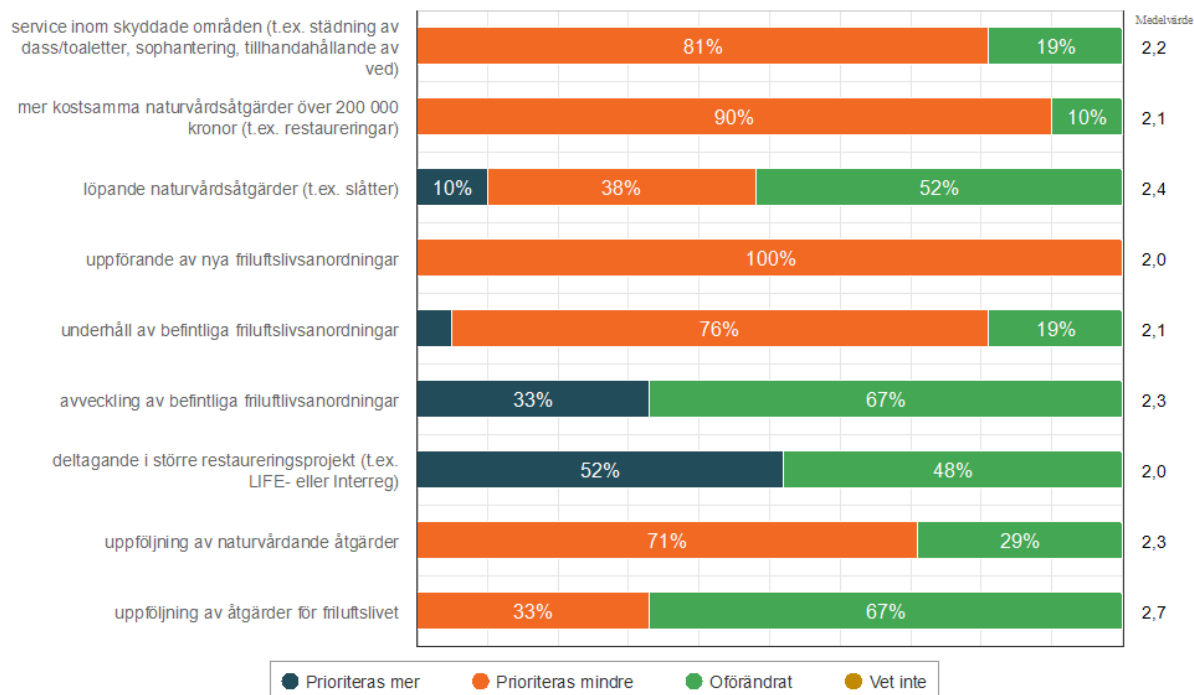
Antal valda svarsalternativ: 28

	n	Procent
Ja, löpande (t.ex. vecko- eller månadsvis)	11	52,4%
Ja, 1-2 gånger per år	7	33,3%
Ja, 3-4 gånger per år	7	33,3%
Ja, 5 eller fler gånger per år	3	14,3%
Vet inte	0	0,0%

2.9 Anslag 1:3 har varierat över tid. Åren 2021 och 2022 ökades anslaget markant för att sedan minskas igen 2023. Enligt budgetpropositionen för 2024 kommer utgifterna för anslaget att ligga på den nuvarande nivån till och med 2026. Har förändringen av anslag 1:3 från 2023 påverkat er prioritering av:

Antal respondenter: 21

	Prioriteras mer	Prioriteras mindre	Oförändrat	Vet inte	Medelvärde	Median
service inom skyddade områden (t.ex. städning av dass/toaletter, sophantering, tillhandahållande av ved)	0,0%	81,0%	19,0%	0,0%	2,2	2,0
mer kostsamma naturvårdsåtgärder över 200 000 kronor (t.ex. restaureringar)	0,0%	90,5%	9,5%	0,0%	2,1	2,0
löpande naturvårdsåtgärder (t.ex. slätter)	9,5%	38,1%	52,4%	0,0%	2,4	3,0
uppförande av nya friluftslivsanordningar	0,0%	100,0%	0,0%	0,0%	2,0	2,0
underhåll av befintliga friluftslivsanordningar	4,8%	76,2%	19,0%	0,0%	2,1	2,0
avveckling av befintliga friluftslivsanordningar	33,3%	0,0%	66,7%	0,0%	2,3	3,0
deltagande i större restaureringsprojekt (t.ex. LIFE-eller Interreg)	52,4%	0,0%	47,6%	0,0%	2,0	1,0
uppföljning av naturvårdande åtgärder	0,0%	71,4%	28,6%	0,0%	2,3	2,0
uppföljning av åtgärder för friluftslivet	0,0%	33,3%	66,7%	0,0%	2,7	3,0
Totalt	11,1%	54,5%	34,4%	0,0 %	2,2	2,0

2.10 Har vi missat någon viktig åtgärd som fått ändrad prioritet? Beskriv gärna kort.

Antal respondenter: 12

Svar

Som en konsekvens av neddragningarna av anslag har vi gjort prioriteringen att minska våra fasta kostnader vilket innebär att vi tvingats säga upp en tredjedel av vår personal på naturförvaltningen. Vi har tagit beslutet att prioritera våra avtal med djurhållare för att kunna upprätthålla löpande skötsel av betesmarker. Skulle vi tappa dessa går stora naturvärden förlorade som tagit många år att bygga upp.

Än så länge har vi haft möjlighet att finansiera en del åtgärder med andra medel. Den möjligheten kommer succesivt att minska. 1:3-medlen för skötsel har delvis kunnat omfördelas till tex till vårt Naturum. Den möjligheten finns inte längre. Vi jobbar även mindre med information kring natur.

Prioritering av nybildade naturreservat, och de åtgärder som ska genomföras där.

Eftersom anslaget som finansierar skötsel av skyddad natur också finansierar naturum påverkar neddragningen också vår verksamhet i naturum.

Markeringen av reservatsgränser prioriteras mindre liksom bekämpningar av invasiva främmande arter i reservaten.

Arbete med gränsmarkering -prioriteras mindre
Arbete med naturinformation -prioriteras mindre
Bekämpning av IAS inom skyddade områden -prioriteras mindre

Även följande har minskat kraftigt: Gränsmarkering av nya reservat och underhåll av befintliga, stängsling, bekämpning av IAS.

Påbörjade utrotningsåtgärder mot IAS har prioriterats ner. Mer skötselåtgärder görs i egen regi istället för av entreprenörer och uppdragstagare.

Information och kommunikation om skyddade områden och leder är viktigt. Ett exempel kan vara "Naturkartan"-appen och webben. Denna prioriteras oförändrat. Däremot så prioriteras skyltar och broschyrer ned. Ni har också glömt att fråga om gränsmarkeringar. Där prioriteras underhåll ned medan vi försöker prioritera att markera de nybildade reservaten

kommunikations insatser - guidningar och evenemang - naturum öppethållande minskar

Minskade insatser inom kommunikation och information, som 1. tryck av reservatsfoldrar, framtagande av nya skyltar och digital info; 2. uppföljning av spridningen av granbarkborreangrepp i skyddade områden. Förtydligande: vi har tolkat frågan som att leder ingår i begreppet friluftsanordningar. Vi prioriterar underhåll på större anordningar för att de ska vara tillgängliga och säkra, men minskar t. ex. på ledunderhåll som röjning och borttagande av fallna träd.

Gränsmarkering av NR har minskat.

3 Upphandling

3.1 Har ni i nuläget de ramavtal ni anser er behöva?

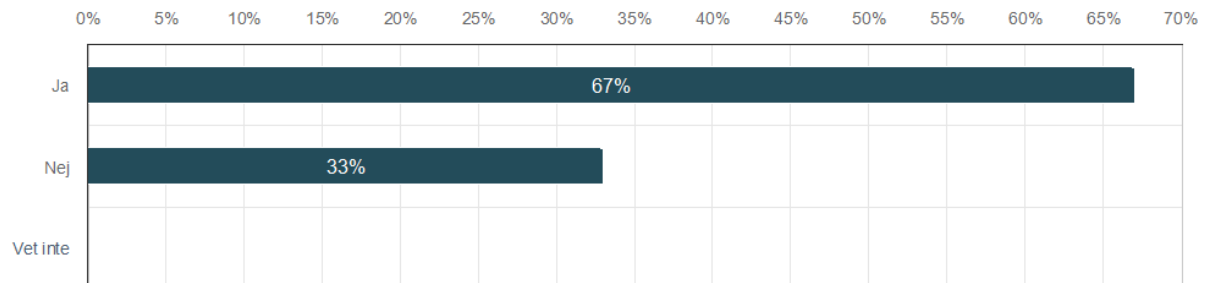
Antal respondenter: 20

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
1,0	5,0	3,3	3,0	65,0	1,0

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls	1
2	2
3	11
4	3
5 = Helt och hållet	3
Vet inte	0
Totalt	20

3.2 Tillämpar ni ett dynamiskt inköpssystem (DIS)?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	14	66,7%
Nej	7	33,3%
Vet inte	0	0,0%

3.3 Lyckas ni upphandla de åtgärder ni behöver?

Antal respondenter: 21

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
2,0	5,0	3,4	3,0	71,0	0,8

Alternativ	Antal svar
1 = Aldrig	0
2	3
3	8
4	9
5 = Alltid	1
Vet inte	0
Totalt	21

3.4 Har ni inom er organisation den kompetens ni behöver för upphandlingarna ni vill göra?

Antal respondenter: 20

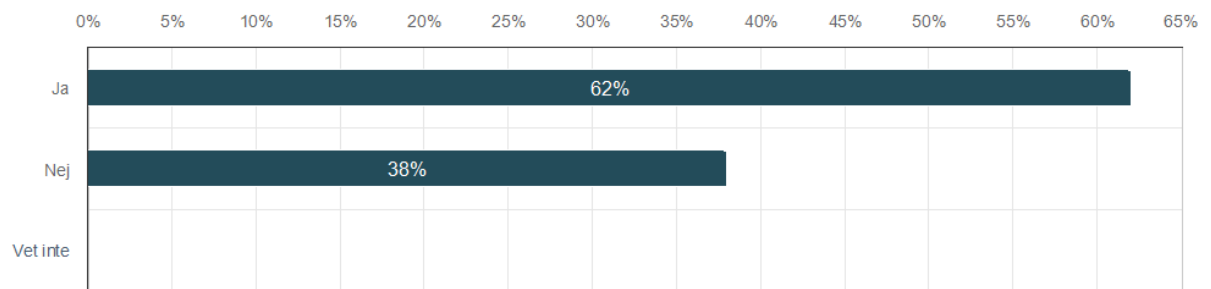
Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
3,0	5,0	3,7	4,0	74,0	0,7

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls	0
2	0
3	8
4	10
5 = Helt och hållet	2
Vet inte	0
Totalt	20

4 Skötselplaner och föreskrifter för naturreservat

4.1 Har alla statligt bildade naturreservat i länet en beslutad skötselplan?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	13	61,9%
Nej	8	38,1%
Vet inte	0	0,0%

4.2 Hur många bildade naturreservat i ert län saknar beslutad skötselplan?

Antal respondenter: 8 (av 8 som svarade nej på föregående fråga)

Fritextsvar

3

51 reservat saknar skötselplan, av dessa är 21 f d naturminnen, 14 naturvårdsområden och 16 NR.

5-10

8 st

13 reservat saknar skötselplan.

Ett

5

Ca. 15-20% (av ca 460 NR)

Uppskattningarna summerar till mellan 155 och 173 naturreservat som saknar skötselplan.

4.3 Hur många naturreservat i länet har en skötselplan som behöver revideras?

Antal respondenter: 20

Fritextsvar

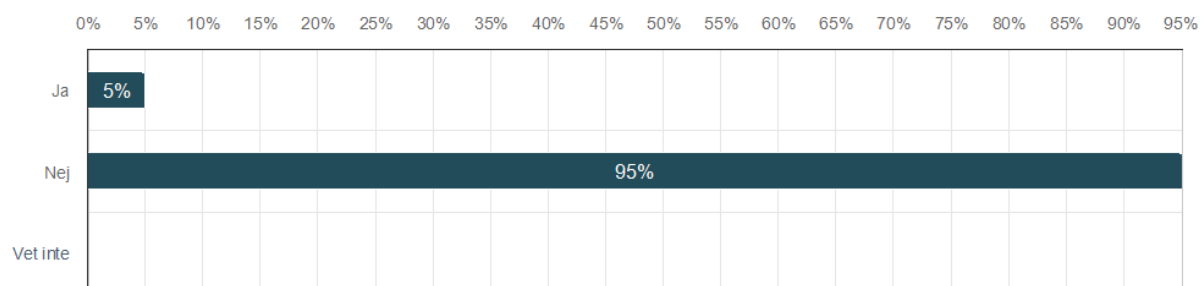
ca 60 (detta kräver en ordentlig analys, men detta är en uppskattning)
Cirka 75 st
63 NR är högsta prio (1), 60 prio 2 och 47 prio 3. NR som saknar skötselplan ingår ej.
Ca 50
ca 75 st
Ca 110 varav 41 även behöver nytt beslut. Indelat i prioritering 1-3.
77 reservat har behov av revidering av totalt 178, så behovet är mycket stort.
30 mindre ändringar (staten som markägare) är prioriterade, därutöver 75-80 med olika revid. behov
ca 75
cirka 30 stycken
Det viktigaste för förvaltningen är syftet för ett reservat. Men ca 20 borde revideras.
50 reservat
34
400 naturreservat i länet, varav 150 behöver nytt beslut med skötselplan, dock med olika prioritet.
75
68 skötselplaner bör revideras
Frågan har inte ett exakt svar, 10-15 är i stort behov men fler kan anses ha ett visst behov
20 st - grov uppskattning
22 st (med identifierat behov där nödvändig skötsel hindras.) +ca 40 st pga ålder (äldre än 20 år)
Ca 50 %. Ett tiotal av dessa är prioriterade.

Uppskattningarna summerar till mellan 1796 och 1806 skötselplaner som behöver revideras.

Vissa länsstyrelser, men inte alla, har i svaren indikerat hur många revideringar som har högsta prioritet, dessa summerar till 130 skötselplaner.

4.4 Har ni någon tidsplan för revideringarna som behövs?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	1	4,8%
Nej	20	95,2%
Vet inte	0	0,0%

4.5 Har ni inom er länsstyrelse de resurser som behövs för att revidera skötselplanerna?

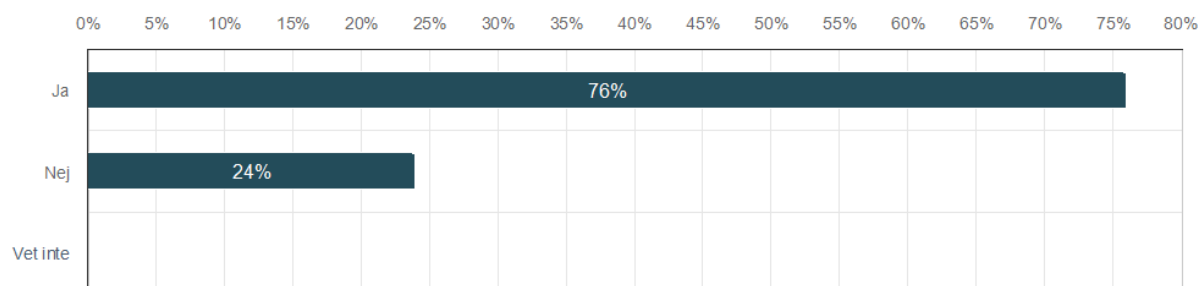
Antal respondenter: 12

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
1,0	3,0	2,2	2,0	26,0	0,6

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls	1
2	8
3	3
4	0
5 = Helt och hållet	0
Vet inte	0
Totalt	12

4.6 Har ni en prioriteringsordning för de skötselplaner som behöver revideras?

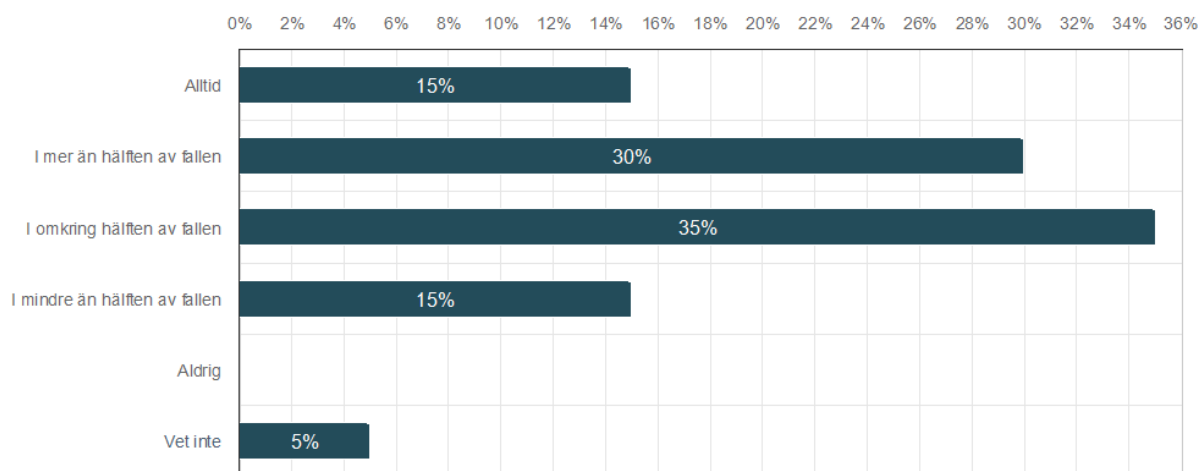
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	16	76,2%
Nej	5	23,8%
Vet inte	0	0,0%

4.7 Kräver revidering av skötselplaner även att reservatsbeslutet ändras?

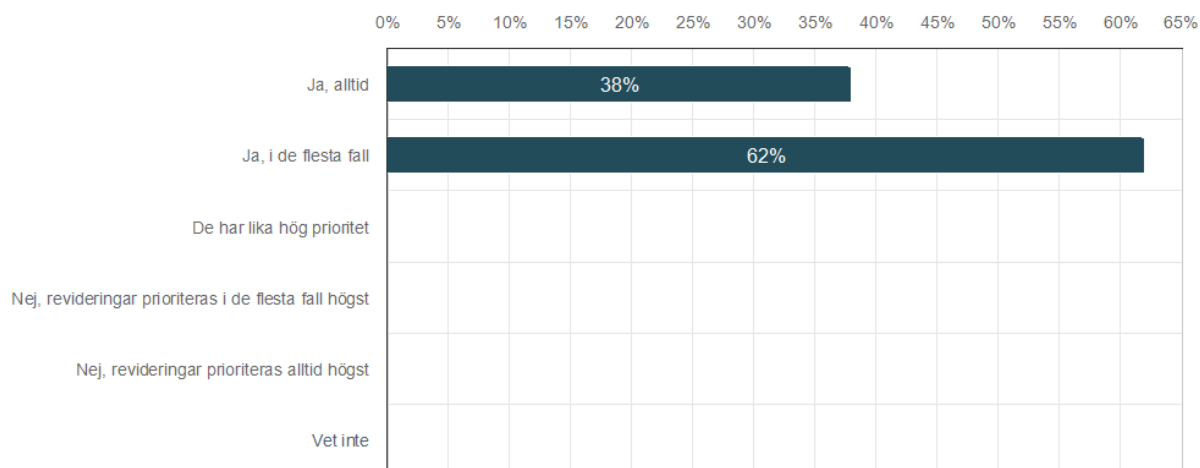
Antal respondenter: 20

	n	Procent
Alltid	3	15,0%
I mer än hälften av fallen	6	30,0%
I omkring hälften av fallen	7	35,0%
I mindre än hälften av fallen	3	15,0%
Aldrig	0	0,0%
Vet inte	1	5,0%

4.8 Prioriteras skötselplaner för nybildade områden högre än revideringar av skötselplaner för befintliga områden?

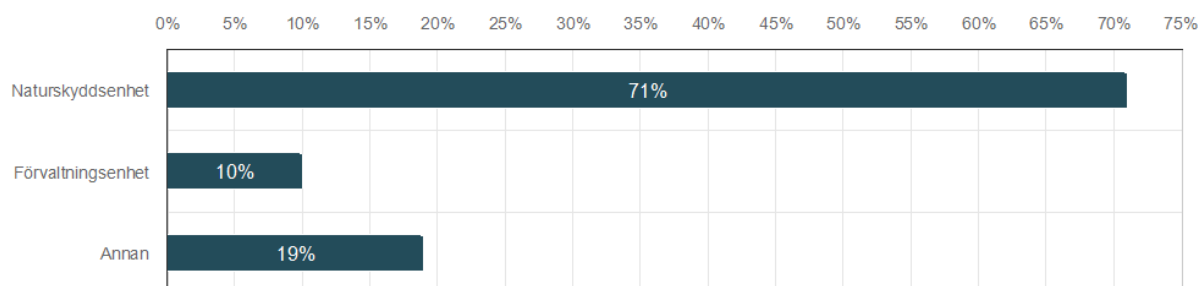
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja, alltid	8	38,1%
Ja, i de flesta fall	13	61,9%
De har lika hög prioritet	0	0,0%
Nej, revideringar prioriteras i de flesta fall högst	0	0,0%
Nej, revideringar prioriteras alltid högst	0	0,0%
Vet inte	0	0,0%

4.9 Vilken enhet inom er organisation ansvarar för revidering av skötselplaner?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Naturskydds-enhet	15	71,4%
Förvaltnings-enhet	2	9,5%
Annan	4	19,1%

Fritextsvar från dem som svarat "Annan"

oftast krävs revidering även av beslutet, då landar uppdraget på Naturskyddet

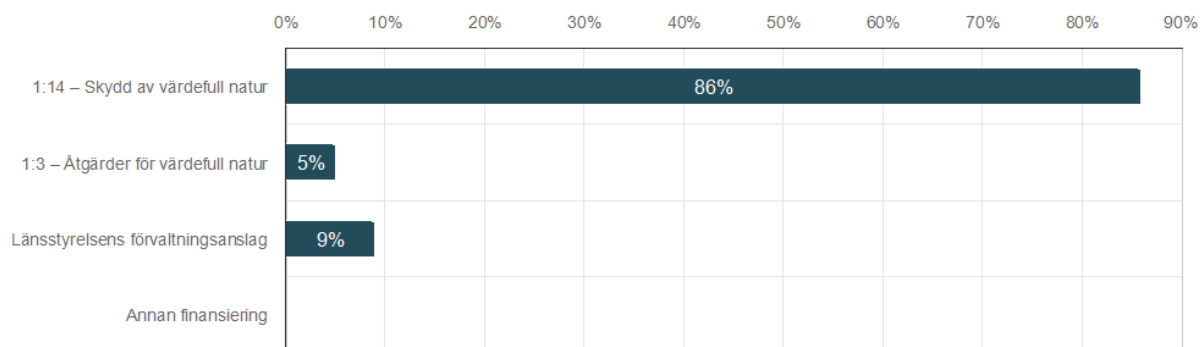
Bildande och förvaltning ligger inom samma enhet.

Skydd och förvaltning sitter på samma enhet. Skydd har kompetens och sköter revidering men förvaltning (1:3) bekostar (om det inte kommer särskilda medel på 1:14)

Har gemensam enhet för skydd och förvaltning

4.10 Vilket anslag finansierar i huvudsak den enhetens arbete med revidering av skötselplaner?

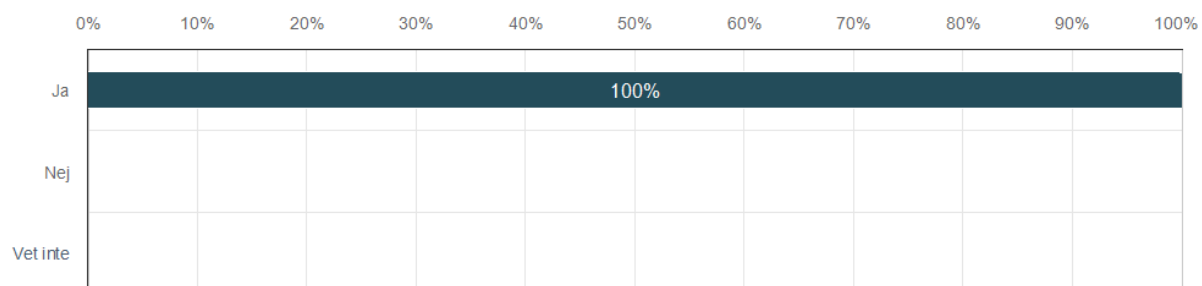
Antal respondenter: 21

	n	Procent
1:14 – Skydd av värdefull natur	18	85,7%
1:3 – Åtgärder för värdefull natur	1	4,8%
Länsstyrelsens förvaltningsanslag	2	9,5%
Annan finansiering	0	0,0%

4.11 Finns det behov av att uppdatera föreskrifter för naturreservat i ert län?

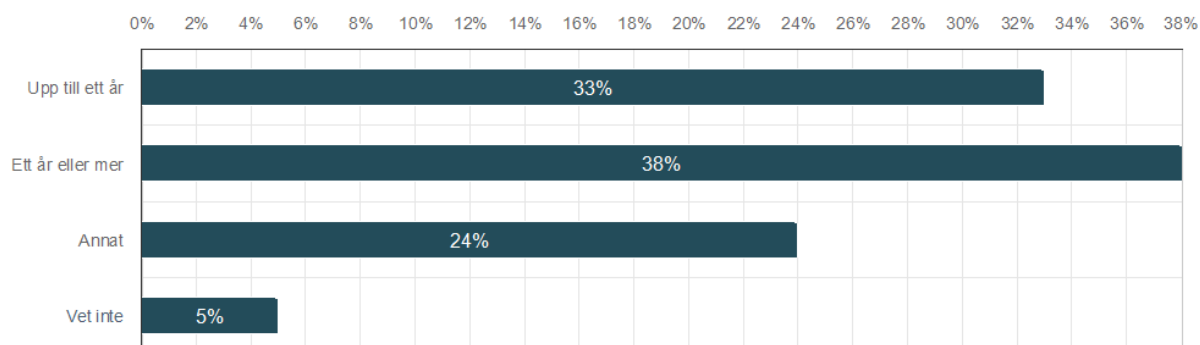
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	21	100,0%
Nej	0	0,0%
Vet inte	0	0,0%

4.12 Hur lång tid tar det i regel att uppdatera föreskrifterna för ett naturreservat?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Upp till ett år	7	33,3%
Ett år eller mer	8	38,1%
Annat	5	23,8%
Vet inte	1	4,8%

Fritextsvar vid svarsalternativ "Annat"

Beror på komplexitet, stor variation

oftast mer än ett år, eftersom även beslut och skötselplan revideras

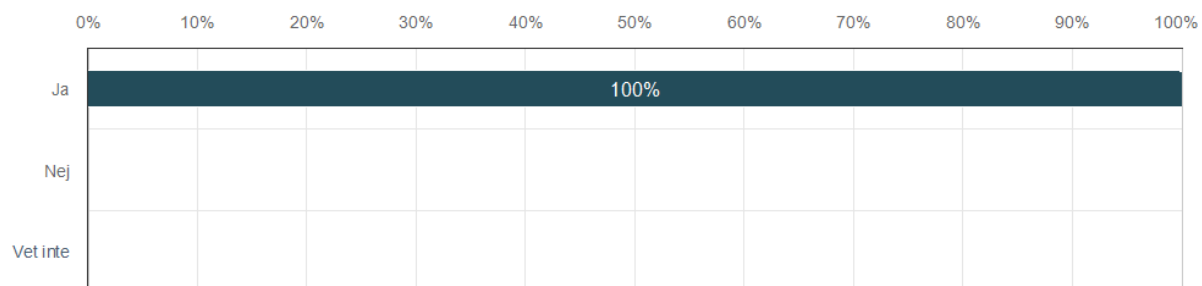
Varierar starkt men svårt att veta säkert då det görs så sällan

Enkla veckor upp till 6 mån. Större ändringar flera år

Beror helt på vilken typ av föreskrifter det rör sig om

4.13 Friluftlivsmålet om att skyddade områden ska vara en resurs för friluftslivet har bland annat preciseringar om besöksintressanta områden och zoner. Har ni bedömt vilka områden som är särskilt besöksintressanta?

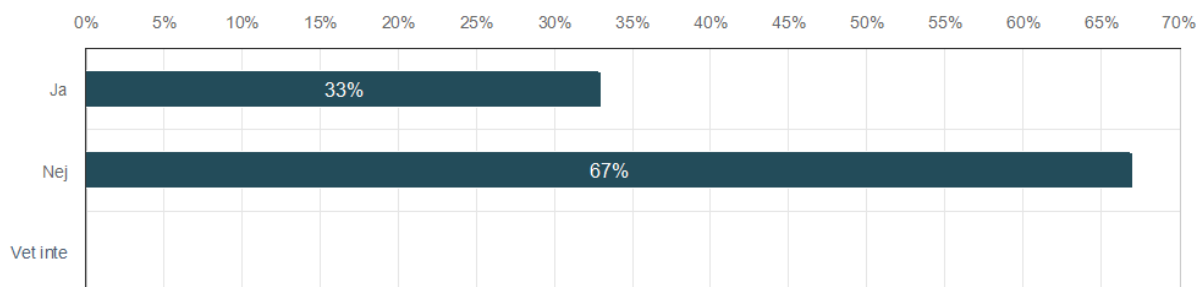
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	21	100,0%
Nej	0	0,0%
Vet inte	0	0,0%

4.14 Har de särskilt besöksintressanta områdena uppdaterade föreskrifter och skötselplaner när det gäller friluftsliv och organiserad verksamhet?

Antal respondenter: 21

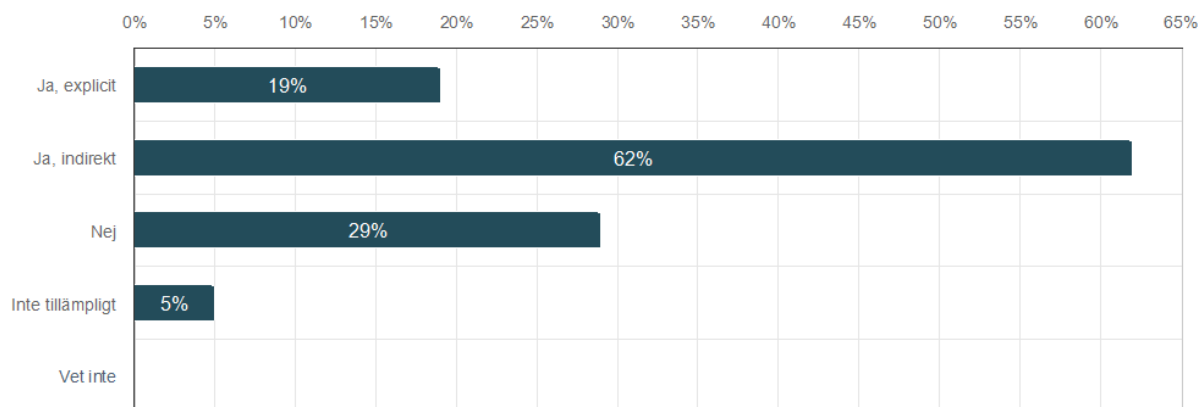

	n	Procent
Ja	7	33,3%
Nej	14	66,7%
Vet inte	0	0,0%

4.15 Använder ni zoneringsplanering som ett planeringsverktyg för friluftsliv inom lämpliga områden? (Det är möjligt att välja båda ja-alternativen).

Antal respondenter: 21

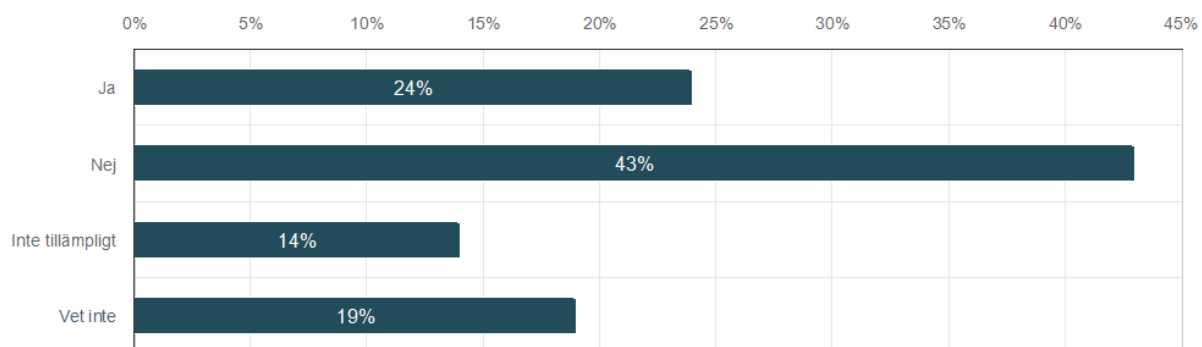
Antal valda svarsalternativ: 24

	n	Procent
Ja, explicit	4	19,0%
Ja, indirekt	13	61,9%
Nej	6	28,6%
Inte tillämpligt	1	4,8%
Vet inte	0	0,0%

4.16 Skulle ni behöva mer stöd om zonerings från Naturvårdsverket?

Antal respondenter: 21

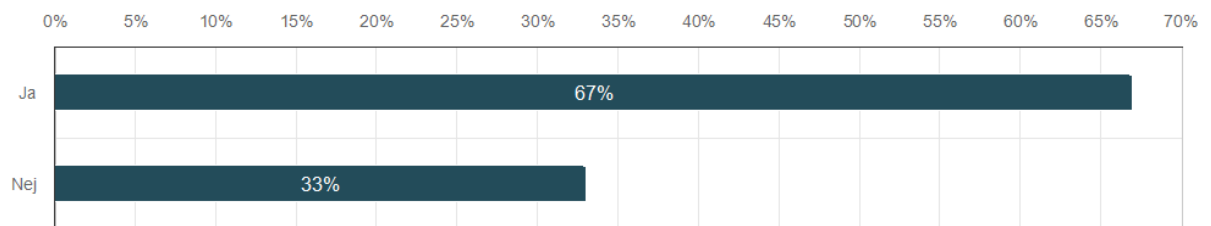

	n	Procent
Ja	5	23,8%
Nej	9	42,9%
Inte tillämpligt	3	14,3%
Vet inte	4	19,0%

5 Skötselplaner och föreskrifter för nationalparker

5.1 Förvaltar er länsstyrelse någon nationalpark?

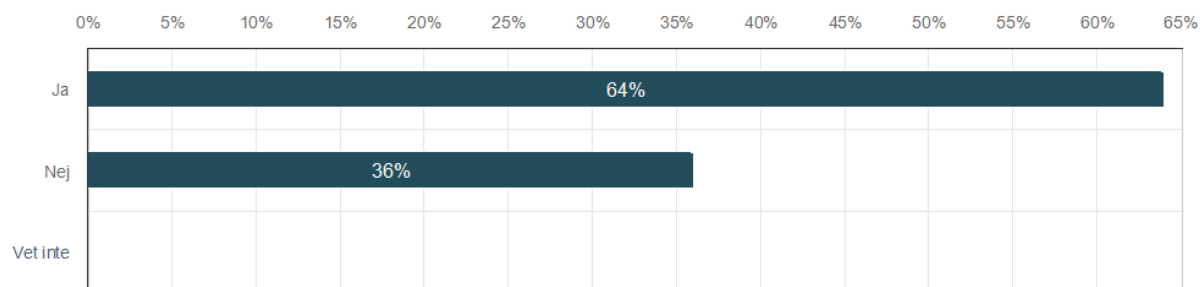
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	14	66,7%
Nej	7	33,3%

5.2 Finns det behov av att revidera någon av skötselplanerna för nationalparkerna i ert län?

Antal respondenter: 14 (av 14)

	n	Procent
Ja	9	64,3%
Nej	5	35,7%
Vet inte	0	0,0%

5.3 Vilka nationalparker handlar det om och varför behöver skötselplanen revideras?

Antal respondenter: 9 (av 9 som svarat ja på föregående fråga)

Fritextsvar

Tresticklans NP, för att få ihop parken med angränsande miljöer på ett bättre sätt, för att ta större hänsyn till kulturmiljöer, för att möjliggöra bränning.

I samband med revideringen av föreskrifterna för Kosterhavets nationalpark har Naturvårdsverket väckt frågan om behovet att även se över skötselplanen. Detta bör göras inom de närmaste åren.

Ängsö, föråldrad, skötselplanen (från 1993) möjliggör inte nödvändig skötsel.

Sonfjällets nationalpark. Beslutet är väldigt gammalt och behöver revideras och synkroniseras med ny kunskap och förändrade förutsättningar.

Vi har tre nationalparker och de behöver uppdateras alla tre, särskilt den ena.

Norra Kvill; Fri utveckling enligt nuvarande skötselplan gör att graninslaget ökar vilket missgynnas brandberoende naturvärden som äldre tallar och solbelyst tallved.

Blå jungfrun: Behovet ej akut, vissa skrivningar otidsenliga. Predatorkontroll, övervakning av vissa arter, befogenheter för förvaltaren.

Fulufjället

Färnebofjärden NP. Den är dock nyligen reviderat men naturtyp indelning är ej alla gånger korrekt. Ändring kan dock göras men ändringsbeslut från naturvårdsverket på specifika områden där klassningen uppenbart har blivit fel. Funkar så länge. Ingen brådska att revidera igen.

Skuleskogens NP. Mer än 15 år sedan skötselplanen skrevs. Antalet besökare har mer än tredubblats sedan dess.

Abisko, Pielikaise och Vadvetjåkka, äldre beslut och plan som måste nutids anpassas. Haparanda skärgård just avslutat en revidering.

Svaren indikerar att 15 nationalparkers skötselplaner behöver revideras.

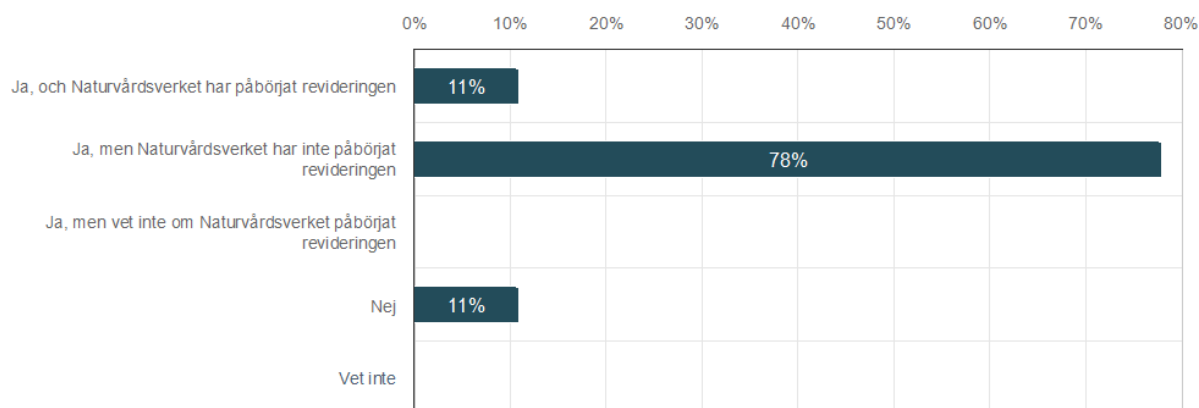
I en intervju med Länsstyrelsen i Norrbottens län har det även framkommit att skötselplanen för de 4 nationalparkerna inom Lapponia behöver uppdateras eftersom den börjar bli gammal.¹

Totalt är det alltså 19 av 30 nationalparkers skötselplaner som behöver revideras.

¹ Se intervju med Länsstyrelsen i Norrbottens län, 2023-09-27.

5.4 Har ni haft kontakt med Naturvårdsverket om detta?

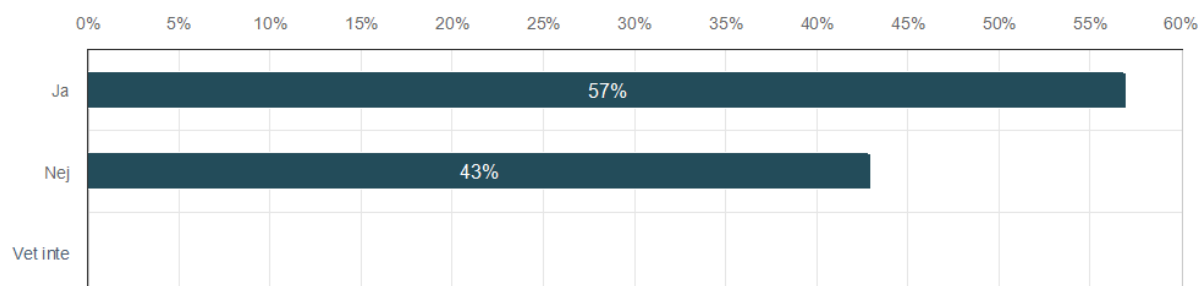
Antal respondenter: 9

	n	Procent
Ja, och Naturvårdsverket har påbörjat revideringen	1	11,1%
Ja, men Naturvårdsverket har inte påbörjat revideringen	7	77,8%
Ja, men vet inte om Naturvårdsverket påbörjat revideringen	0	0,0%
Nej	1	11,1%
Vet inte	0	0,0%

5.5 Finns det behov av att revidera föreskrifterna för nationalparkerna i ert län?

Antal respondenter: 14

	n	Procent
Ja	8	57,1%
Nej	6	42,9%
Vet inte	0	0,0%

5.6 Vilka nationalparker handlar det om och varför behöver föreskrifterna revideras?

Antal respondenter: 8

Svar

Kosterhavets NP, arbetet har påbörjats. Remiss runt innan jul.

Kosterhavets NP arbetar utifrån principen om adaptiv förvaltning vilket innebär att ny kunskap och nya förutsättningar samt väckta behov från Kosterhavsdelegation har ackumulerat ett behov av förändringar som nu omsätts i revideringen. Allt från utökat bottenskydd till fer hänsynsområden mm.

Sonfjällets nationalpark. Föreskrifterna är väldigt gamla och behöver revideras och synkroniseras med modern lagstiftning, ny kunskap och förändrade förutsättningar.

Söderåsens nationalpark.

Norra Kvill: Föreskrifterna skulle behöva revideras för att möjliggöra en aktivare skötsel av vissa delar av parken. Justerade föreskrifter skulle troligtvis också underlätta arbetet med att utveckla friluftslivsanordningar.

Fulufjället

Gotska Sandön

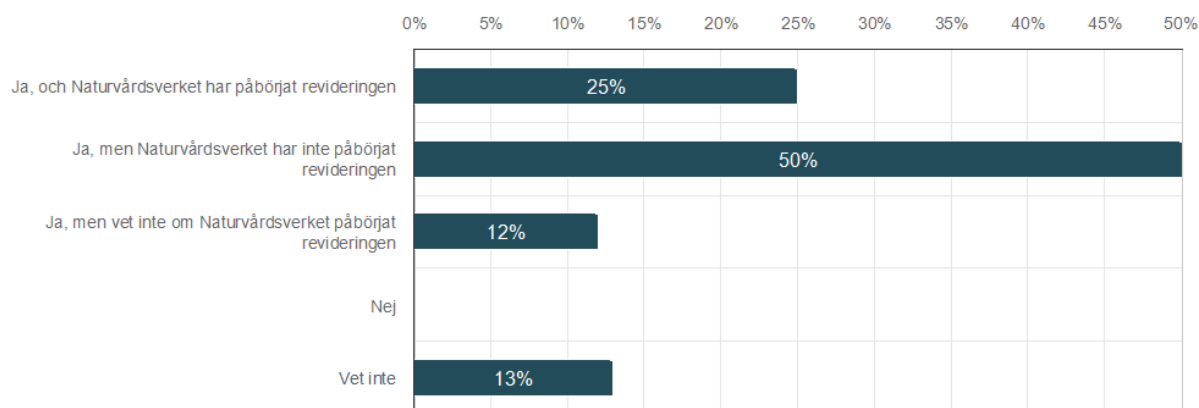
Skuleskogens NP. Bl.a. för att det tillkommit nya företeelser som exempelvis drönare, vattenskotrar, hängmatts-camping.

Abisko, Pielikaise och Vadvetjåkka, äldre beslut och föreskrifter.

Haparanda skärgård just genomfört.

5.7 Har ni haft kontakt med Naturvårdsverket om detta?

Antal respondenter: 8

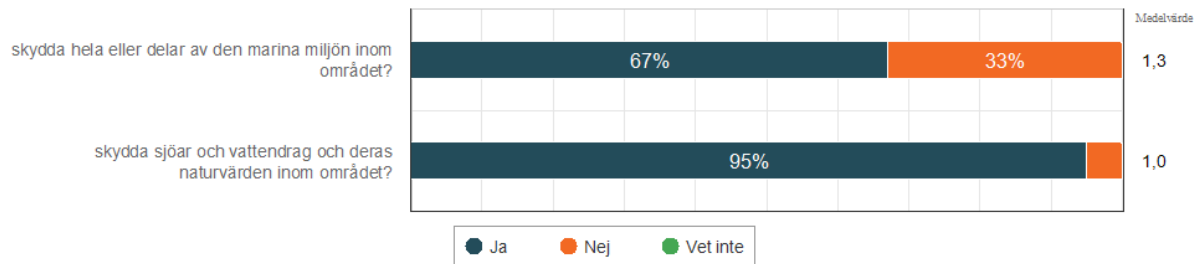

	n	Procent
Ja, och Naturvårdsverket har påbörjat revideringen	2	25,0%
Ja, men Naturvårdsverket har inte påbörjat revideringen	4	50,0%
Ja, men vet inte om Naturvårdsverket påbörjat revideringen	1	12,5%
Nej	0	0,0%
Vet inte	1	12,5%

6 Förvaltning av vattenmiljöer

6.1 Har ni naturreservat eller nationalparker i länet med syfte att:

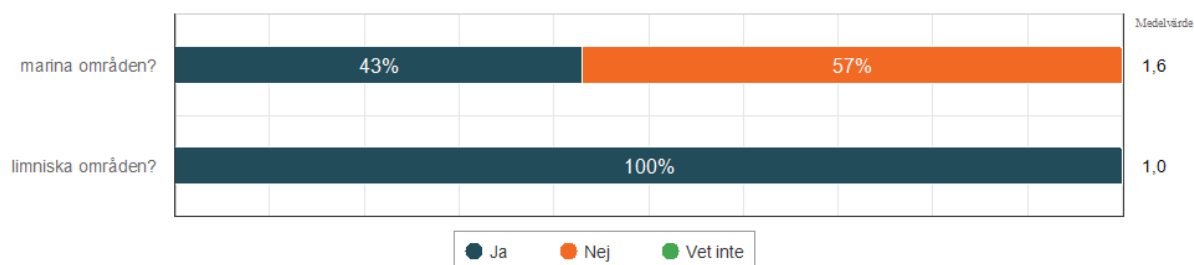
Antal respondenter: 21

	Ja	Nej	Vet inte	Medelvärde	Median
skydda hela eller delar av den marina miljön inom området?	66,7%	33,3%	0,0%	1,3	1,0
skydda sjöar och vattendrag och deras naturvärden inom området?	95,2%	4,8%	0,0%	1,0	1,0
Totalt	81,0%	19,1%	0,0%	1,2	1,0

6.2 Arbetar er länsstyrelse med förvaltningsåtgärder i:

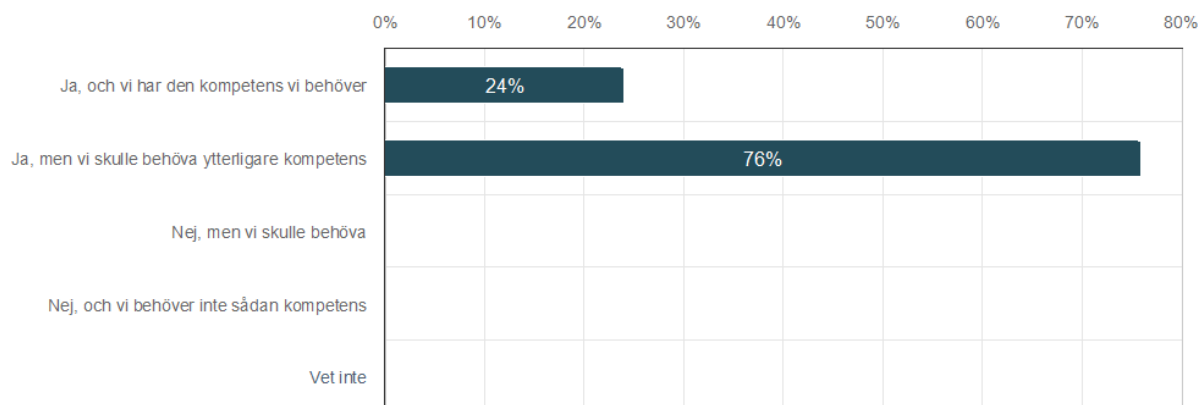
Antal respondenter: 21

	Ja	Nej	Vet inte	Medelvärde	Median
marina områden?	42,9%	57,1%	0,0%	1,6	2,0
limniska områden?	100,0%	0,0%	0,0%	1,0	1,0
Totalt	71,5%	28,6%	0,0%	1,3	1,0

6.3 Har ni personal med särskild kompetens om förvaltning av vattenmiljöer (t.ex. marinbiologi, limnologi eller akvatisk ekologi)?

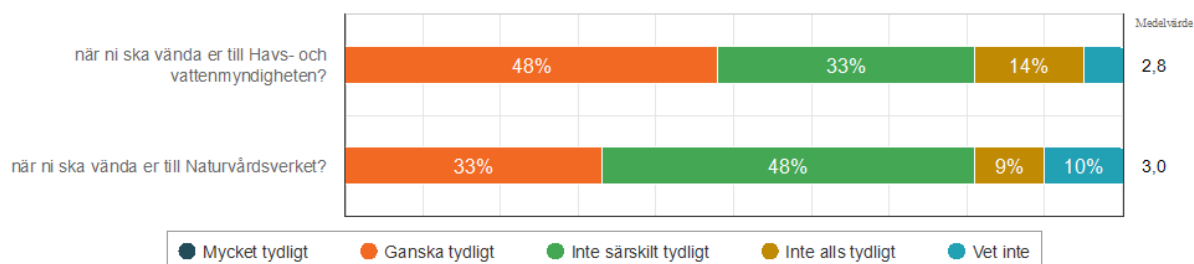
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja, och vi har den kompetens vi behöver	5	23,8%
Ja, men vi skulle behöva ytterligare kompetens	16	76,2%
Nej, men vi skulle behöva	0	0,0%
Nej, och vi behöver inte sådan kompetens	0	0,0%
Vet inte	0	0,0%

6.4 När ni behöver stöd i frågor kopplade till förvaltningen av vattenmiljöer, är det tydligt för er:

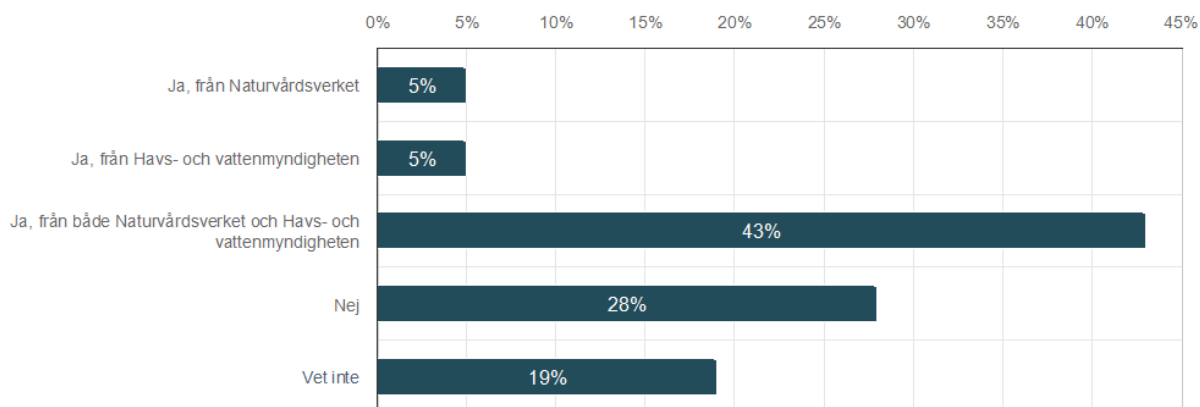
Antal respondenter: 21

	Mycket tydligt	Ganska tydligt	Inte särskilt tydligt	Inte alls tydligt	Vet inte	Medelvärde	Median
när ni ska vända er till Havs- och vattenmyndigheten?	0,0%	47,6%	33,3%	14,3%	4,8%	2,8	3,0
när ni ska vända er till Naturvårdsverket?	0,0%	33,4%	47,6%	9,5%	9,5%	3,0	3,0
Totalt	0,0%	40,5%	40,5%	11,9%	7,2%	2,9	3,0

6.5 Får ni någon vägledning från Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten om förvaltningen av vattenmiljöer?

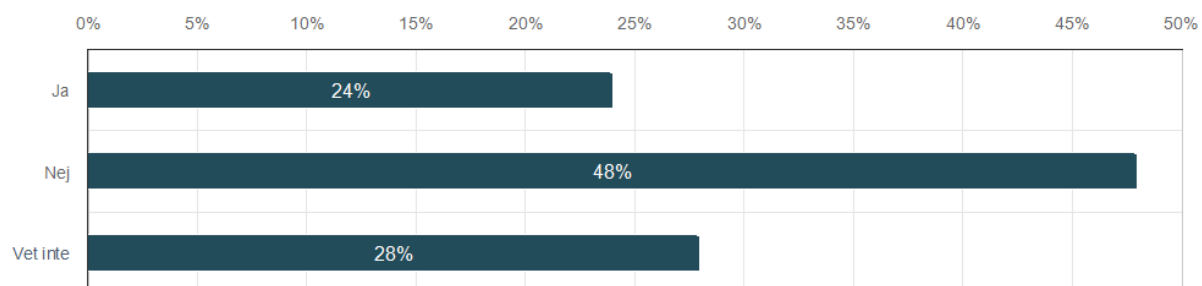
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja, från Naturvårdsverket	1	4,8%
Ja, från Havs- och vattenmyndigheten	1	4,8%
Ja, från både Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten	9	42,8%
Nej	6	28,6%
Vet inte	4	19,0%

6.6 Får ni den vägledning ni behöver?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	5	23,8%
Nej	10	47,6%
Vet inte	6	28,6%

6.7 Vad saknar ni vägledning om? Beskriv gärna kort.

Antal respondenter: 8

Fritextsvar

Saknas vägledning om hur man ska förvalta och restaureringsmetoder som kan användas i vattenförvaltning.

Starkare inriktning av marin och limnisk förvaltning där Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten ses i tydliga roller både vad gäller strategier och resurser.

Vi vill ha handlingsplaner med uppföljningsplaner som strävar mot tydliga mål. I många fall krävs olika restaureringsinsatser för att möta utarmning av den biologiska mångfalden i akvatisk miljö.

uppföljning av skyddade områden

Saknas överlag.

Vid oklara lägen ge bedömningar av mål och insatser som är rimliga i ljuset av den budget som verkligen finns. Vägledningen i nuläget är inte realistiska och verklighetsförankrade.

Åtgärder mot invasiva arter, marin förvaltning i stort, prioritering mellan olika åtgärder

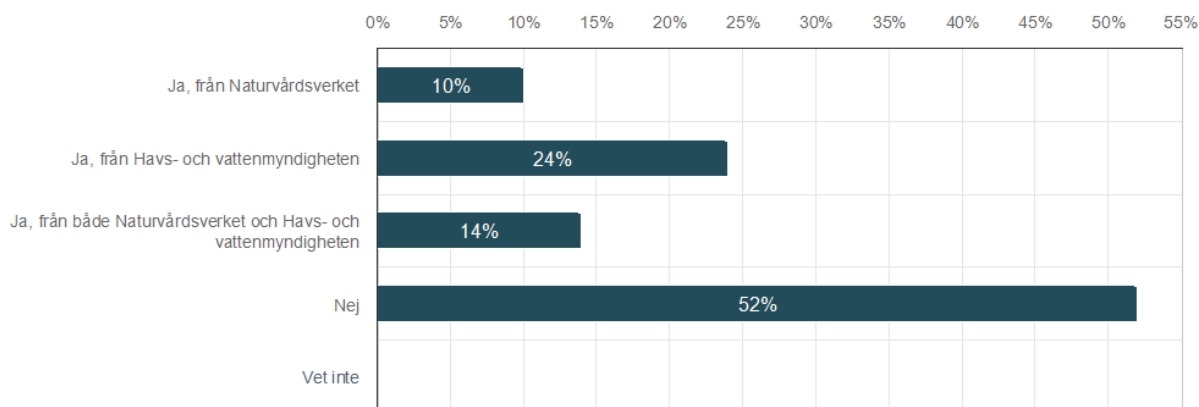
Vi är i stort nöjda med de vägledningar som tas fram. Kan se ett behov av ytterligare vägledningar kring skydd av vattenmiljöer samt förtydligande tolkningar av hanteringen av statusklassning och åtgärdsbehov inom vattenförvaltning i relation till bevarandemål och bevarandeåtgärder inom N2000.

Mer konkret vägledning om förvaltning av marina och limniska miljöer. Även diskussion om prioriteringar.

rent allmänt mer dialog och diskussion om förvaltningsfrågor med HaV.

6.8 Får ni någon särskild finansiering från Naturvårdsverket eller Havs- och vattenmyndigheten för att arbeta med förvaltning av vattenmiljöer?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja, från Naturvårdsverket	2	9,5%
Ja, från Havs- och vattenmyndigheten	5	23,8%
Ja, från både Naturvårdsverket och Havs- och vattenmyndigheten	3	14,3%
Nej	11	52,4%
Vet inte	0	0,0%

6.9 Har förvaltning av vattenmiljöer blivit en större del av förvaltningen under de senaste 10 åren?

Antal respondenter: 18

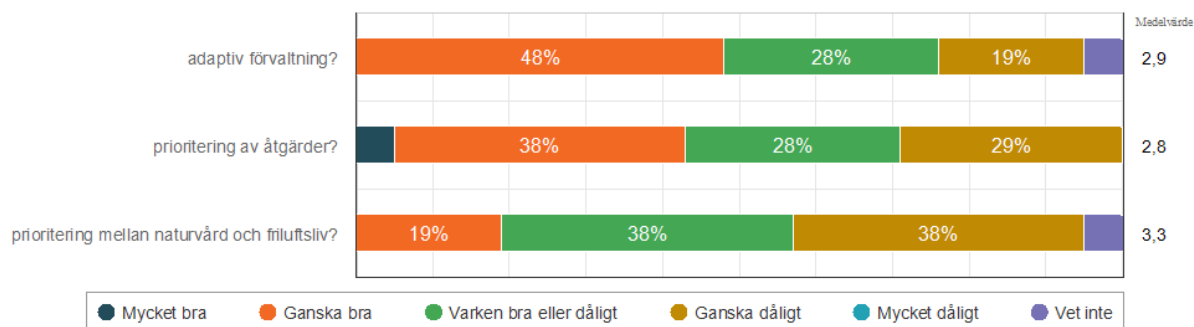
Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
2,0	5,0	3,2	4,0	58,0	1,1

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls	0
2	7
3	1
4	9
5 = Helt och hållet	1
Vet inte	0
Totalt	18

7 Naturvårdsverkets vägledningar och stöd

7.1 Hur bra stöd ger Naturvårdsverkets Vägledning om förvaltning av skyddad natur för

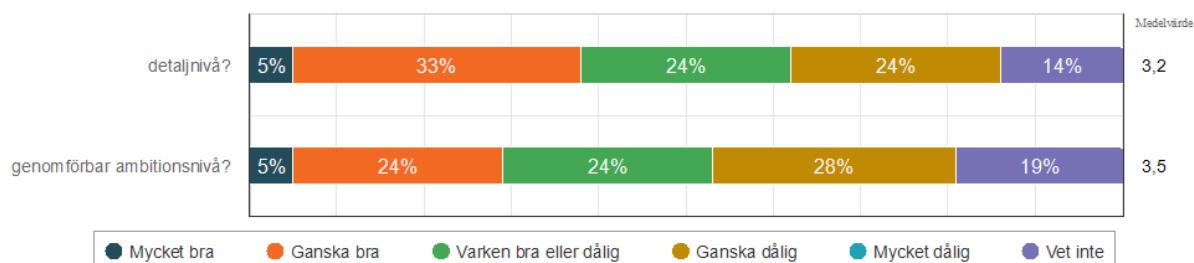
Antal respondenter: 21

	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dåligt	Ganska dåligt	Mycket dåligt	Vet inte	Medelvärde	Median
adaptiv förvaltning?	0,0%	47,6%	28,6%	19,0%	0,0%	4,8%	2,9	3,0
prioritering av åtgärder?	4,7%	38,1%	28,6%	28,6%	0,0%	0,0%	2,8	3,0
prioritering mellan naturvård och friluftsliv?	0,0%	19,0%	38,1%	38,1%	0,0%	4,8%	3,3	3,0
Totalt	1,6%	34,9%	31,8%	28,6%	0,0%	3,2%	3,0	3,0

7.2 Tycker ni att den vägledningen är bra vad gäller

Antal respondenter: 21

	Mycket bra	Ganska bra	Varken bra eller dålig	Ganska dålig	Mycket dålig	Vet inte	Medelvärde	Median
detaljnivå?	4,8%	33,3%	23,8%	23,8%	0,0%	14,3%	3,2	3,0
genomförbar ambitionsnivå?	4,8%	23,8%	23,8%	28,6%	0,0%	19,0%	3,5	3,0
Totalt	4,8%	28,6%	23,8%	26,2%	0,0%	16,7%	3,4	3,0

7.3 Naturvårdsverket tillhandahåller flera vägledningar om förvaltning av skyddad natur. Motsvarar Naturvårdsverkets samlade vägledningar era behov av vägledning?

Antal respondenter: 19

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
3,0	4,0	3,4	3,0	64,0	0,5

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls	0
2	0
3	12
4	7
5 = Helt och hållet	0
Vet inte	0
Totalt	19

7.4 Om ni saknar vägledning, beskriv gärna kort vad ni saknar vägledning om.

Antal respondenter: 11

Fritextsvar

Ofta saknas en samsyn mellan naturreservatsbildarna och förvaltarna. Skötselplaner och föreskrifter blir ofta för detaljerade och kan bli ett hinder för adaptiv förvaltning. Det finns behov av en vägledning som bättre kopplar ihop förvaltning och nybildande.

Om restaurering av våtmarker

Det behövs en mer löpande översyn av handböcker och vägledningar om både naturvård och friluftsliv.

marina och limniska miljöer

Skötsel av odlingslandskapet

Vägledning i effektiv förvaltning, prioriteringar osv

Årsrapporteringen - hur arbeta med effekt mål och dylikt.

Vägledningen behöver kompletteras med fler fysiska forum för dialog, samverkan och kompetensutveckling mellan centrala myndigheter och länsstyrelserna men också länsstyrelserna emellan.

Saknar vägledning kring hur vi ska följa upp och hantera de ökningarna i besöksmängder som vi sett i vissa av våra skyddade områden.

- restaurering av våtmarker

- förvaltning av Natura 2000

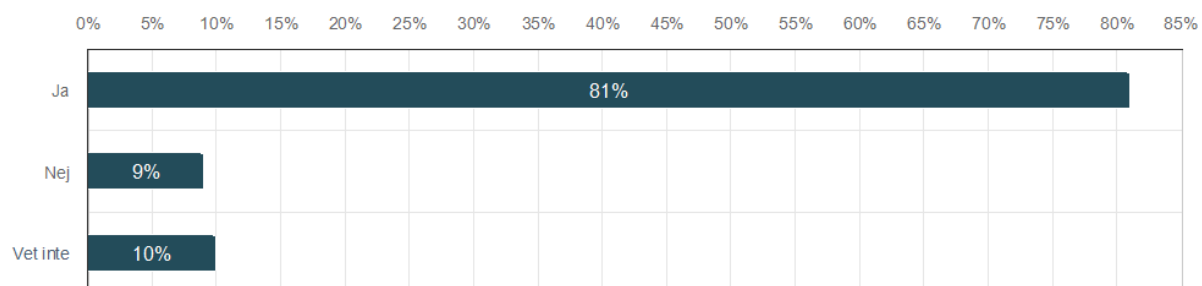
- restaurering i områden där t. ex. succession gjort att "nya" värden uppkommit. Dilemman kring val mellan olika naturvärden.

Vägledningen om hur vi ska hantera utbrott och skog dödad av granbarkborre kom väldigt sent och var otydlig.

En långsiktig inriktning som kan hantera den varierande budgetramen från år till år. För att underlätta prioriteringen mellan naturvårdandesskötsel och anordningar för rörligt friluftsliv på kort och lång sikt. Vidare hur utförandet av gränsmarkering och reservats information ska prioriteras kontra naturvårdandesskötsel och anordningar för rörligt friluftsliv. Med långa gränser följer att stor del av budgeten kan prioriteras för detta jobb, men hur i dagens digitala värld.

7.5 Har ni en utsedd kontaktperson på Naturvårdsverket?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	17	81,0%
Nej	2	9,5%
Vet inte	2	9,5%

7.6 Upplever ni att ni får det stöd ni behöver i förvaltningsfrågor från Naturvårdsverkets handläggare?

Antal respondenter: 21

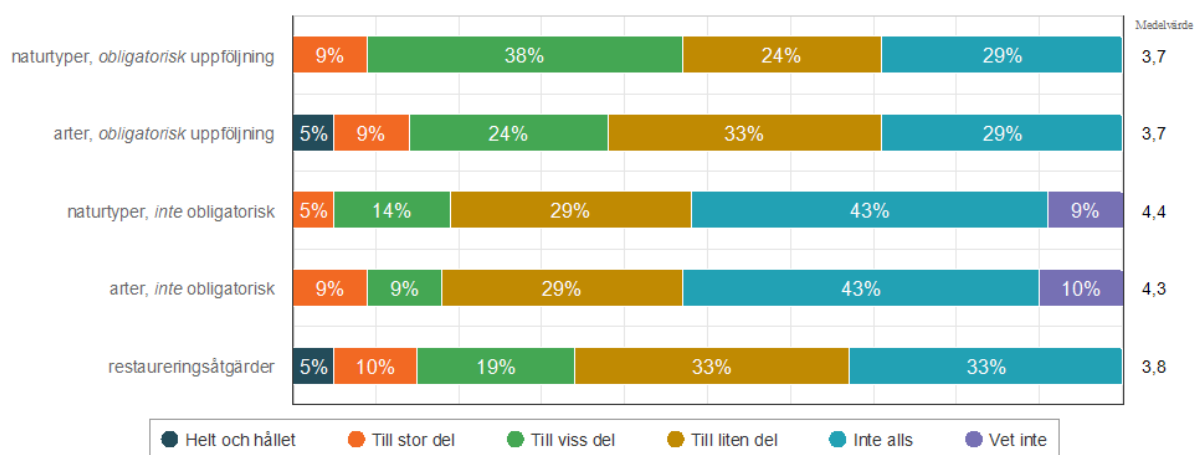
Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
2,0	4,0	3,3	3,0	69,0	0,7

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls	0
2	3
3	9
4	9
5 = Helt och hållet	0
Vet inte	0
Totalt	21

8 Uppföljning

8.1 I vilken utsträckning kan ni genomföra uppföljning inom block A:

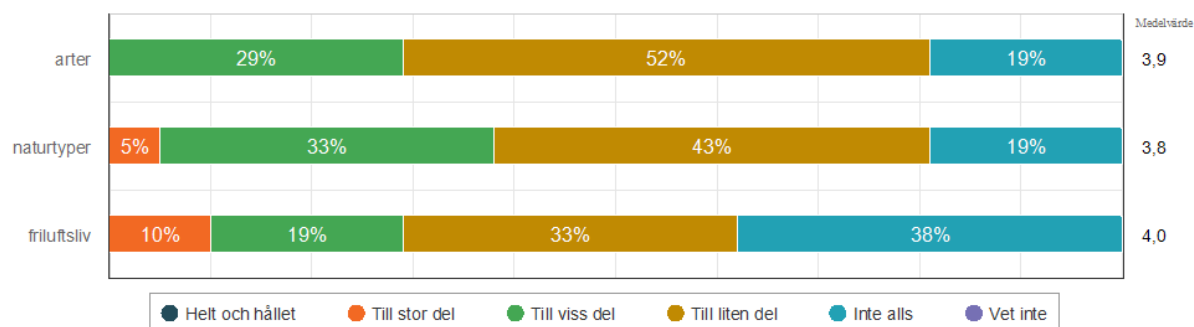
Antal respondenter: 21

	Helt och hållet	Till stor del	Till viss del	Till liten del	Inte alls	Vet inte	Medelvärde	Median
naturtyper, obligatorisk uppföljning	0,0%	9,5%	38,1%	23,8%	28,6%	0,0%	3,7	4,0
arter, obligatorisk uppföljning	4,8%	9,5%	23,8%	33,3%	28,6%	0,0%	3,7	4,0
naturtyper, inte obligatorisk	0,0%	4,8%	14,3%	28,6%	42,8%	9,5%	4,4	5,0
arter, inte obligatorisk	0,0%	9,5%	9,5%	28,6%	42,9%	9,5%	4,3	5,0
Restaureringsåtgärder	4,8%	9,5%	19,1%	33,3%	33,3%	0,0%	3,8	4,0
Totalt	1,9%	8,6%	21,0%	29,5%	35,2%	3,8%	4,0	4,0

8.2 I vilken utsträckning kan ni genomföra uppföljning inom block B (områdesspecifika målindikatorer för arter och naturtyper samt friluftsliv):

Antal respondenter: 21

	Helt och hållet	Till stor del	Till viss del	Till liten del	Inte alls	Vet inte	Medelvärde	Median
arter	0,0%	0,0%	28,6%	52,4%	19,0%	0,0%	3,9	4,0
naturtyper	0,0%	4,8%	33,3%	42,9%	19,0%	0,0%	3,8	4,0
friluftsliv	0,0%	9,5%	19,1%	33,3%	38,1%	0,0%	4,0	4,0
Totalt	0,0%	4,8%	27,0%	42,9%	25,4%	0,0%	3,9	4,0

8.3 Tycker ni att uppföljningen ni gör är användbar i er förvaltning?

Antal respondenter: 20

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
1,0	5,0	2,9	3,0	57,0	1,0

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls användbar	1
2	8
3	5
4	5
5 = Mycket användbar	1
Vet inte	0
Totalt	20

8.4 Är Naturvårdsverkets uppföljningsmanualer för olika naturtyper användbara för er?

Antal respondenter: 19

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
2,0	4,0	3,1	3,0	59,0	0,8

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls användbara	0
2	5
3	7
4	7
5 = Mycket användbara	0
Vet inte	0
Totalt	19

8.5 Har ni behov av mer eller annan vägledning om uppföljning?

Antal respondenter: 20

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
3,0	5,0	3,9	4,0	78,0	0,8

Alternativ	Antal svar
1 = Inget behov	0
2	0
3	7
4	8
5 = Mycket stort behov	5
Vet inte	0
Totalt	20

8.6 Om ni upplever ett behov av mer eller annan vägledning om uppföljning, beskriv gärna kort vad ni efterfrågar.

Antal respondenter: 15

Fritextsvar

Vi ser ett behov av enklare vägledning för uppföljning. De som NV har tycker vi är svåra att arbeta efter då de är alltför ambitiösa. Övrigt: Förvaltningsmedlen räcker inte för att kunna genomföra uppföljning men vi gör viss del genom den regionala miljöövervakningen. Vi gör också uppföljning av skötselavtal görs inom förvaltningen.

Hela uppföljningssystemet går på sparlåga. Ytterst lite livstecken från NV de senaste åren. Ett årligt fysiskt möte skulle vara ett viktigt steg och något utskick per år vore ett minimum.

Vi har behov av dialog med NV om databasen NNN, som i dagsläget är svår att använda. Det är alltför mycket fel i grundmaterialet samt svårt att ändra i grundmaterialet.

Vi behöver mer översiktliga metoder för att beskriva områdenas status och även översiktliga metoder för uppföljning av utförda prestationer. De metoder som används i dag ger ingen bra återkoppling på varken status eller prestation.

Vi skulle behöva förenklad uppföljningsmetodik som komplement till detaljerade uppföljningar, som också är viktiga.

Lämpliga målbildindikatorer och nivåer på naturtypsnivå för gräsmarksnaturtyper.

Vägledningen är nog bra för rapporteringen, men den är inte så användbar för adaptiv förvaltning. Behov av uppdaterade manualer och vägledningar samt aktivt stöd från Naturvårdsverket och SLU

Behov av riktlinjer kring implementering av uppföljningsresultat. Det finns inget sådant idag. Även behov av reviderad vägledning och "enkla" uppföljningsmetodik som är mer ändamålsenlig.

Vi har under flera år arbetat med uppföljning av naturtyper och arter. Men 1:3 anslaget ska inte längre användas för miljöövervakning varför Länsstyrelsen lagt ned uppföljningsarbete. Dock görs uppföljning av skötselinsatser som t.ex. naturvårdsbränningar och gräsmarker.

Eftersom anslaget dragits ner med 67 % och uppföljningen inte längre är obligatorisk har den pausats tills vidare. Det är dock viktigt att uppföljning kan göras löpande och då behövs betydligt mer och bättre vägledning från Naturvårdsverket.

Det behövs mer diskussion och vägledning om hur man på ett enklare mer operativt sätt kan följa upp och använda uppföljningen i adaptiv förvaltning. Nu är ofta uppföljningen mer detaljerad än nödvändigt och för teoretisk för att snabbt använda den för att justera den praktiska skötseln. Utveckla metoder för "snabb-uppföljning"

Bra om alla gör likadan så bra att det finns en vägledning från NV.

Minsta gemensam uppföljningsnivå. Bör vara mindre än den nivå/ambition som finns dag (som ej är anpassat budgetmässigt)

Känns som uppföljningssystemet är bortglömt och bortprioriterat. Det har aldrig lyft och blivit genomfört som var planerat. Systemen för hantering av data är bristfälliga eller har slutat att fungera, data ligger oåtkomligt mm.

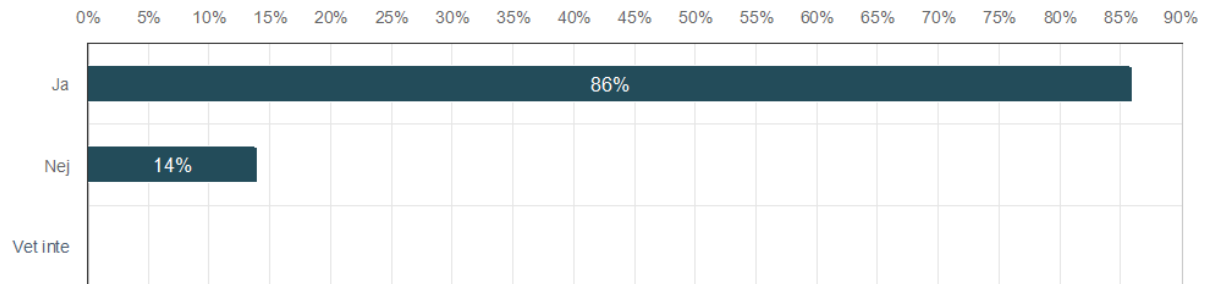
Ett enklare uppföljningssystem behövs, som är snabbare och mer effektivt. Det behöver bli tydligare vad som ingår i de obligatoriska delarna och en gemensam support som bidrar till att uppföljningen utförs enhetligt över länen. Ett bättre IT-system och tydliga datavärden för all obligatorisk uppföljning och så långt möjligt för områdesspecifik uppföljning.

Just nu är tjänsten för uppföljning vakant och har så varit en tid, därav svaren på frågorna.

9 Friluftsliv

9.1 Använder ni er av automatiska besöksräknare i något av era skyddade områden?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	18	85,7%
Nej	3	14,3%
Vet inte	0	0,0%

9.2 Är resultaten från besöksräkningen användbara för er uppföljning av friluftslivet?

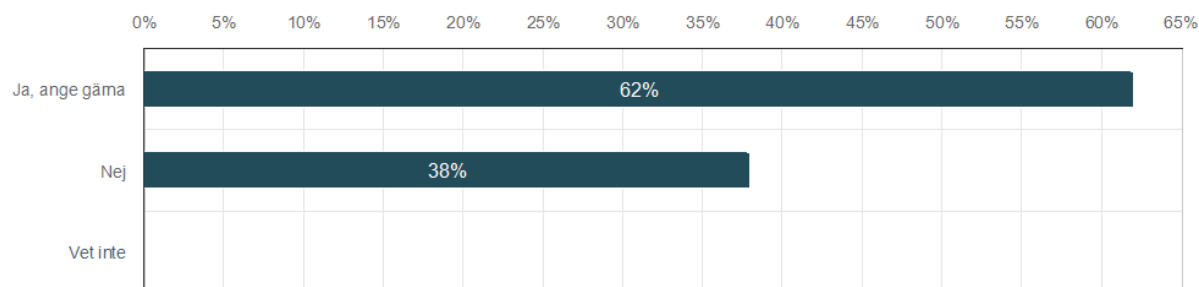
Antal respondenter: 20

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
1,0	5,0	3,6	3,5	71,0	0,9

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls	1
2	0
3	9
4	7
5 = Mycket användbara	3
Vet inte	0
Totalt	20

9.3 Tillämpar ni andra metoder än automatiska besöksräknare för att uppskatta besöksstryck?

Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja, ange gärna	13	61,9%
Nej	8	38,1%
Vet inte	0	0,0%

Fritextsvar från dem som svarat "Ja"

Färjetrafiken räknar passagerare till öar där vi har naturreservat.

vi följer slitage och nedskräpning

enkäter och djupintervjuer

Beläggning boende, Telia mobildata

Naturbevakare och förvaltare har viss koll, STRAVA

Egna observationer, kontakt med närboende, uppgifter från turbåtar för skärgårdsreservat.

Intervjuer, enkäter

Vedåtgång

Noterar slitage, nedskräpning, synpunkter från besökare, etc

Noteringar i Gästböcker, inslag i kassor där det finns försäljning, statistik från andra aktörer tex STF.

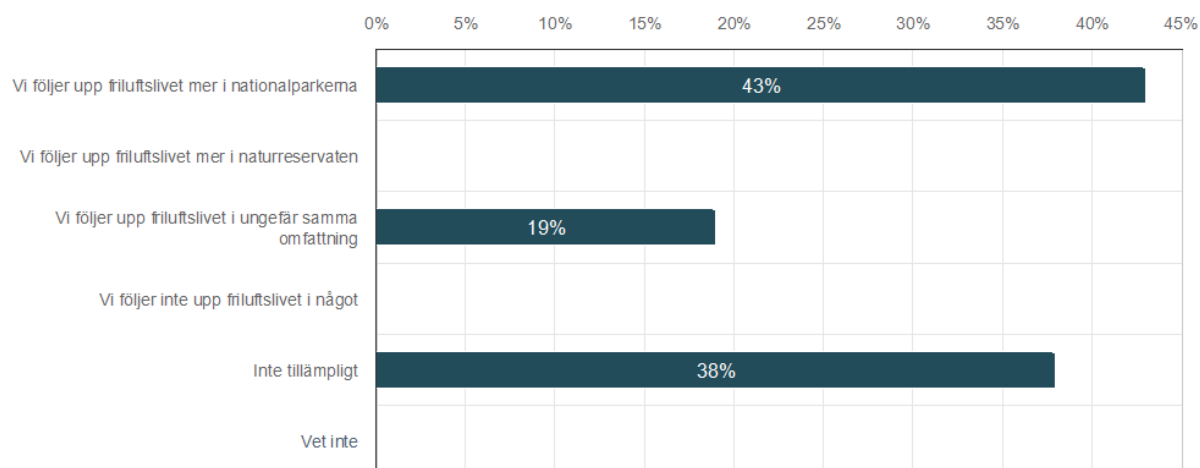
ved åtgång och sopmängd - uppskattning

Manuell räkning av husbilar/husvagnar vid Skulebergets NR

Informationsinsamling från andra parter som är aktiva i områdenas närhet.

9.4 Följer ni upp friluftslivet i naturreservat och nationalparker i samma omfattning?

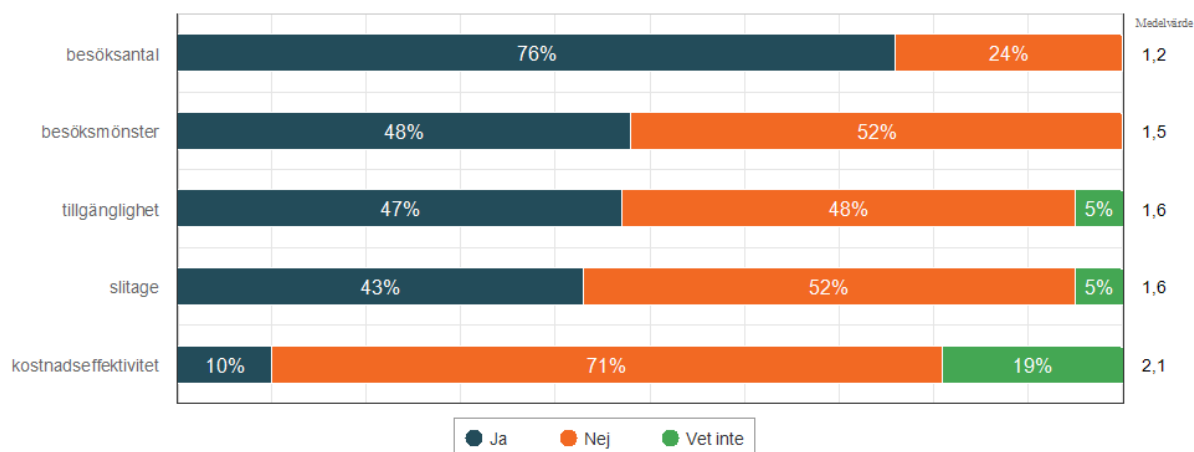
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Vi följer upp friluftslivet mer i nationalparkerna	9	42,9%
Vi följer upp friluftslivet mer i naturreservaten	0	0,0%
Vi följer upp friluftslivet i ungefär samma omfattning	4	19,0%
Vi följer inte upp friluftslivet i något	0	0,0%
Inte tillämpligt	8	38,1%
Vet inte	0	0,0%

9.5 Har ni tillgång till bra metoder för att följa upp friluftslivet vad gäller:

Antal respondenter: 21

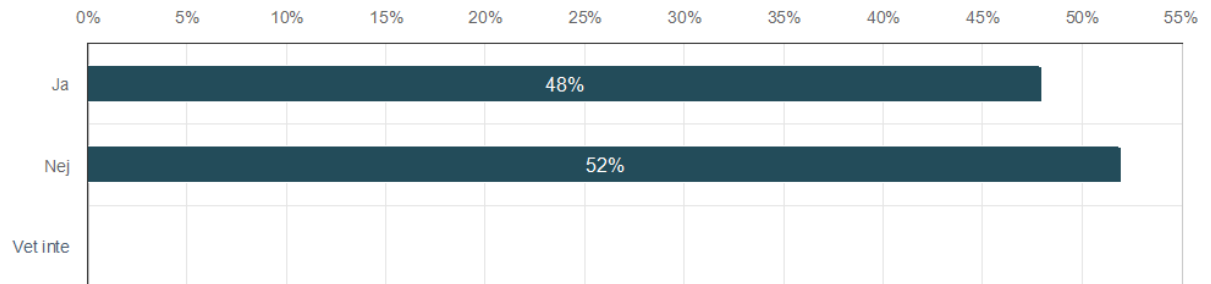

	Ja	Nej	Vet inte	Medelvärde	Median
besöksantal	76,2%	23,8%	0,0%	1,2	1,0
besöksmönster	47,6%	52,4%	0,0%	1,5	2,0
tillgänglighet	47,6%	47,6%	4,8%	1,6	2,0
slitage	42,8%	52,4%	4,8%	1,6	2,0
kostnadseffektivitet	9,5%	71,4%	19,1%	2,1	2,0
Totalt	44,7%	49,5%	5,7%	1,6	2,0

10 Naturvårdsverkets it-stöd

10.1 Använder ni Skötseldos i er planering av vilka åtgärder ni ska genomföra?

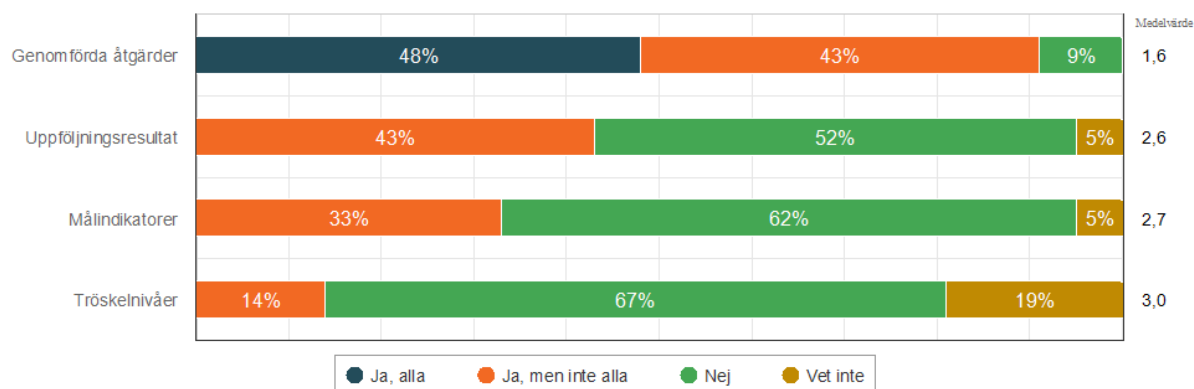
Antal respondenter: 21

	n	Procent
Ja	10	47,6%
Nej	11	52,4%
Vet inte	0	0,0%

10.2 Registrerar ni något av följande i Skötseldos?

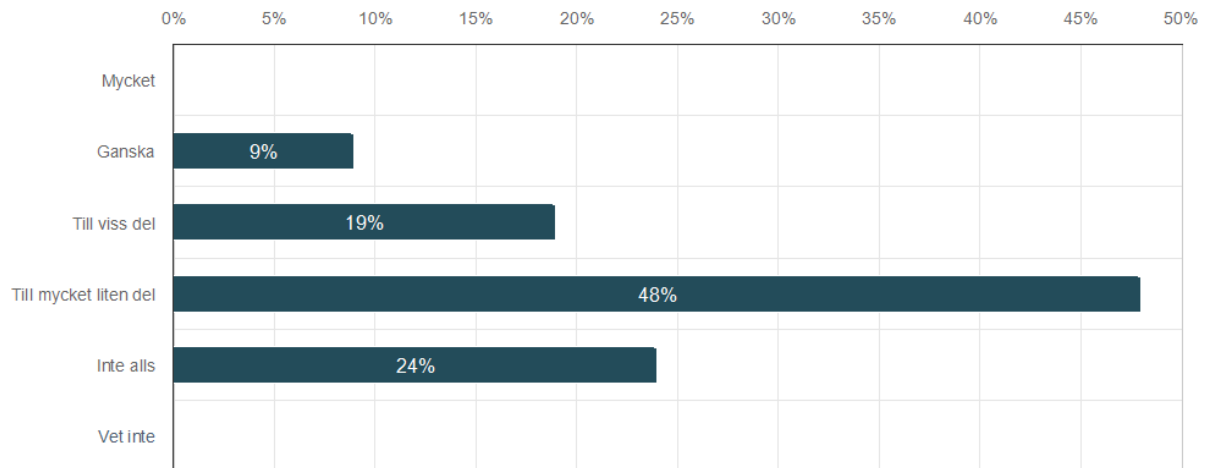
Antal respondenter: 21

	Ja, alla	Ja, men inte alla	Nej	Vet inte	Medelvärde	Median
Genomförda åtgärder	47,6%	42,9%	9,5%	0,0%	1,6	2,0
Uppföljningsresultat	0,0%	42,8%	52,4%	4,8%	2,6	3,0
Målindikatorer	0,0%	33,3%	61,9%	4,8%	2,7	3,0
Tröskelnivåer	0,0%	14,3%	66,7%	19,0%	3,0	3,0
Totalt	11,9%	33,3%	47,6%	7,2%	2,5	3,0

10.3 Är Skötseldos användarvänligt?

Antal respondenter: 21

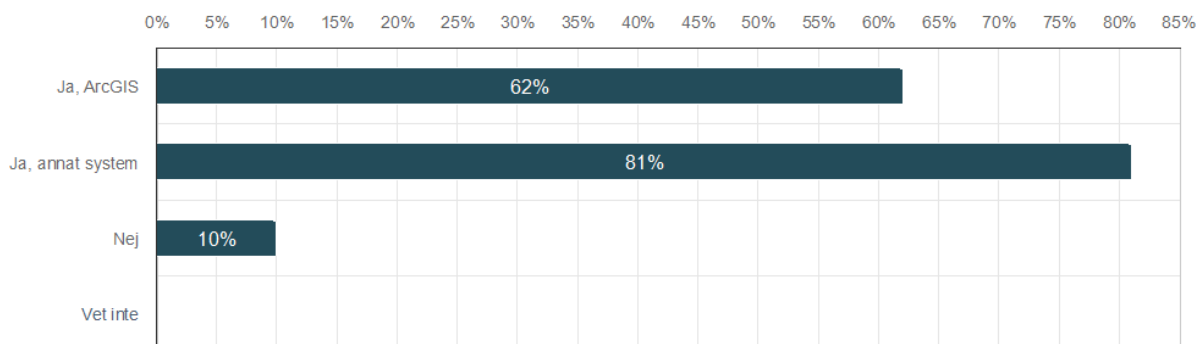

	n	Procent
Mycket	0	0,0%
Ganska	2	9,5%
Till viss del	4	19,1%
Till mycket liten del	10	47,6%
Inte alls	5	23,8%
Vet inte	0	0,0%

10.4 Använder ni något/några andra IT-system än Skötseldos när ni arbetar i fält? (Det är möjligt att välja båda ja-alternativen).

Antal respondenter: 21

Antal valda svarsalternativ: 32

	n	Procent
Ja, ArcGIS	13	61,9%
Ja, annat system	17	81,0%
Nej	2	9,5%
Vet inte	0	0,0%

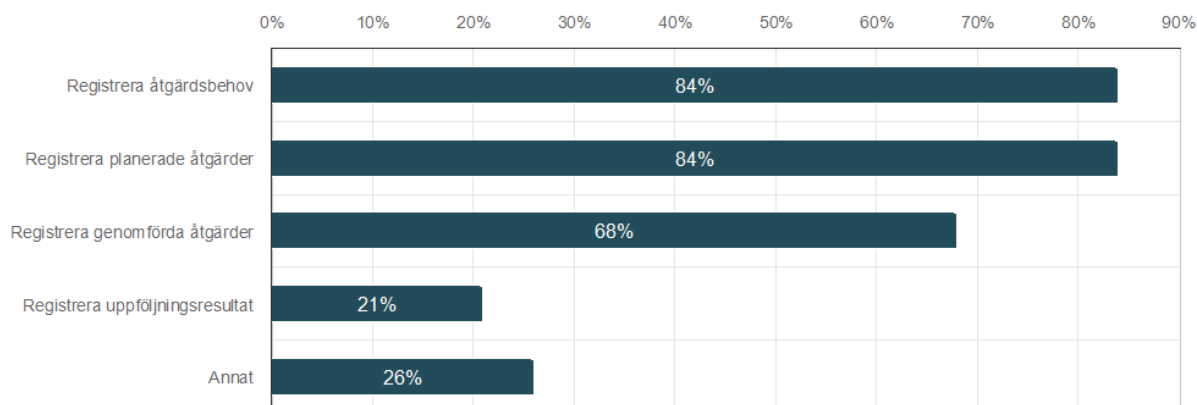
Fritextsvar från dem som svarat "Ja, annat system"

Field Maps/Collector
Fieldmaps
Field maps
Field Maps
Field Maps
Field maps
Artportalen, Uppdragsportalen, FieldMaps
Uppdragsportalen, Fieldmaps
Field Maps, Avenza
pcSKOG
Field Maps
Uppdragsportalen, Avenza maps, Field maps
ArcGis Fieldmap
Field maps
olika appar, navigation och dylikt
Fieldmaps (Inom ArcGIS-familjen)
Egen fältapplikation PROSIT

10.5 Vad använder ni det systemet till? Kryssa i de alternativ som stämmer för er.

Antal respondenter: 19

Antal valda svarsalternativ: 54

	n	Procent
Registrera åtgärdsbehov	16	84,2%
Registrera planerade åtgärder	16	84,2%
Registrera genomförda åtgärder	13	68,4%
Registrera uppföljningsresultat	4	21,1%
Annat	5	26,3%

Fritextsvar från dem som svarat "Annat"

Fieldmaps används i fält, geodata laddas sedan manuellt över till SkötelsDos

registrera kartpunkter

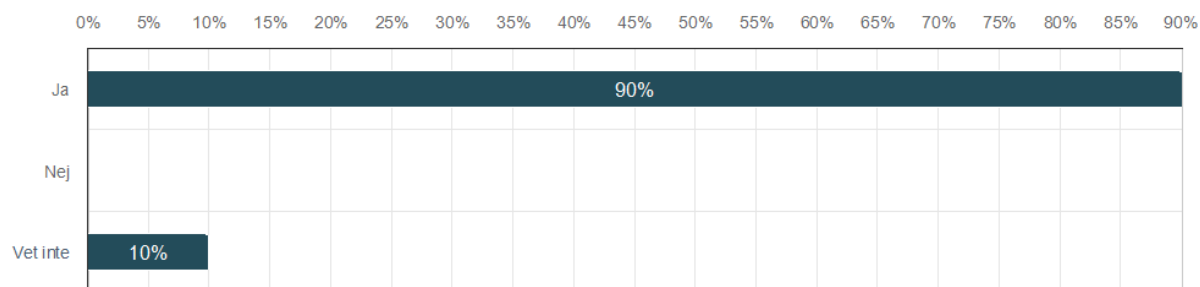
Samla in och beskriva åtgärdsbehov geografiskt.

granbarkborreangrepp

Vedförbrukning och status.

10.6 Behöver ni överföra informationen mellan fältverktyget och Skötseldos manuellt?

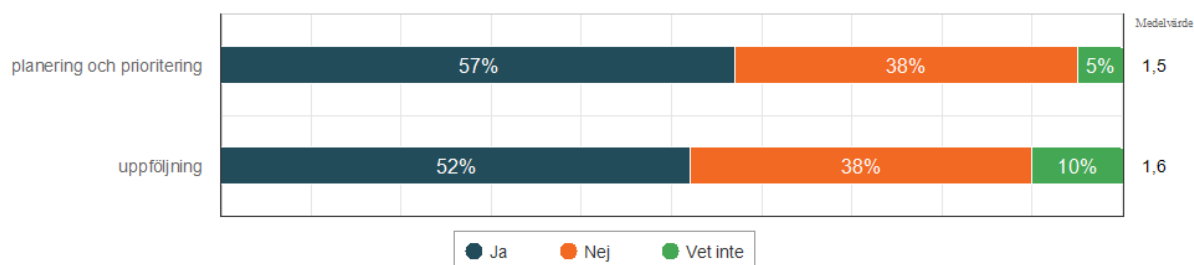
Antal respondenter: 20

	n	Procent
Ja	18	90,0%
Nej	0	0,0%
Vet inte	2	10,0%

10.7 Använder ni Natura Naturtypskartan (NNK) som underlag vid

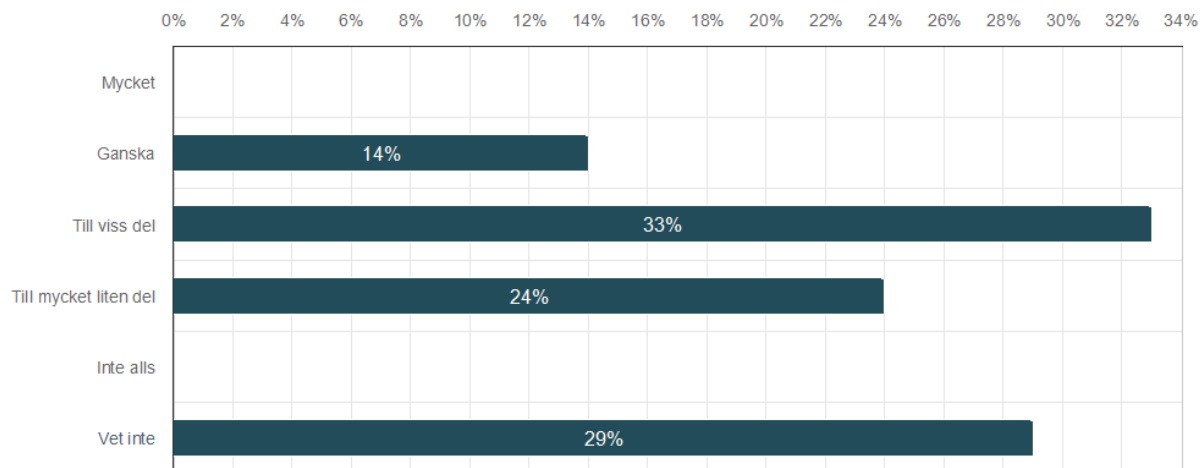
Antal respondenter: 21

	Ja	Nej	Vet inte	Medelvärde	Median
planering och prioritering	57,1%	38,1%	4,8%	1,5	1,0
uppföljning	52,4%	38,1%	9,5%	1,6	1,0
Totalt	54,8%	38,1%	7,2%	1,5	1,0

10.8 Är Natura Naturtypskartan (NNK) användarvänligt?

Antal respondenter: 21

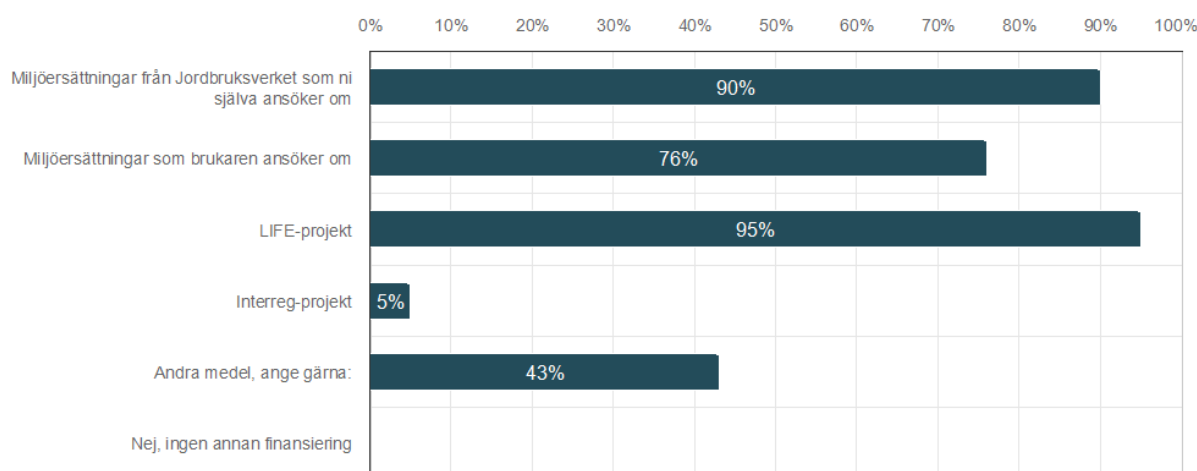
	n	Procent
Mycket	0	0,0%
Ganska	3	14,3%
Till viss del	7	33,3%
Till mycket liten del	5	23,8%
Inte alls	0	0,0%
Vet inte	6	28,6%

11 Finansiering

11.1 Det statliga anslaget 1:3 Åtgärder för värdefull natur är den huvudsakliga finansieringen för förvaltningen. Länsstyrelsens förvaltningsanslag kan också finansiera verksamheten i viss mån. Utöver detta undrar vi om ni under 2023 finansierar förvaltningsåtgärder genom ett eller flera av alternativen:

Antal respondenter: 21

Antal valda svarsalternativ: 65

	n	Procent
Miljöersättningar från Jordbruksverket som ni själva ansöker om	19	90,5%
Miljöersättningar som brukaren ansöker om	16	76,2%
LIFE-projekt	20	95,2%
Interreg-projekt	1	4,8%
Andra medel, ange gärna:	9	42,9%
Nej, ingen annan finansiering	0	0,0%

Fritextsvar från dem som valt "Andra medel, ange gärna"

Tåkerntfonden, kvarstående medel från avslutade LIFE-projekt.

Regionen stöttar med särskilda medel

Kontrollavgifter vid felparkering, arrendeavgifter

1:11, 1:2, lönebidrag, kommunala naturnära jobb

Arrenden (fr.a. jaktarrenden) och avverkningsintäkter från granplantage som ska ställas om till lövskog.

Arrendeintäkter från Naturvårdsverkets ägda fastigheter (främst jaktarrenden) intäkter (huvudsakligen virke)

Ett restaureringsprojekt har finansierats av Landsbygdsprogrammet. Sista utbetalningarna var i år.

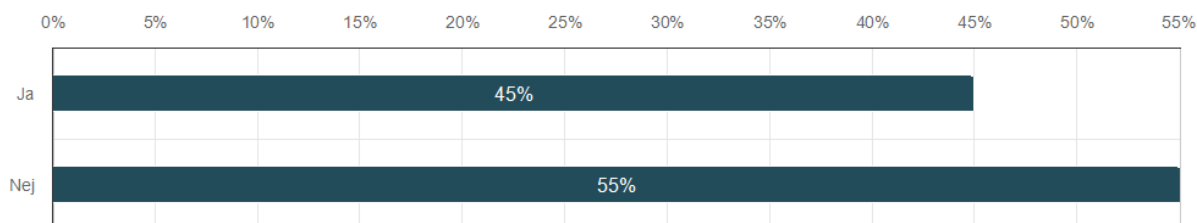
Postkodlotteriet

12 Överlåten förvaltning

12.1 Länsstyrelsen kan överlåta förvaltningen av naturreservat till en annan myndighet, juridisk person eller markägare (21 § områdesskyddsförordningen). Vi är medvetna om det här förekommer i olika omfattning i länen, från 1 till över 300 naturreservat. Observera att våra frågor här handlar uteslutande om när förvaltningen av ett naturreservat överlåts helt till en annan aktör.

För att överlåta förvaltningen behöver länsstyrelsen bedöma om aktören har förutsättningar för att ta ett sådant ansvar. Vet ni vilka förutsättningar som ska vara uppfyllda vid överlåtelse?

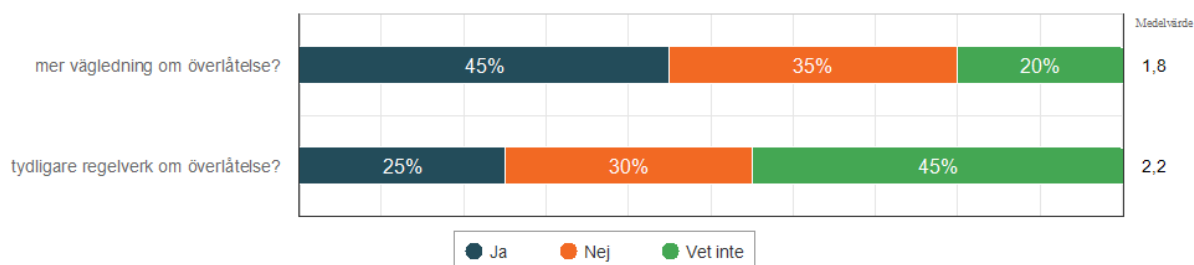
Antal respondenter: 20

	n	Procent
Ja	9	45,0%
Nej	11	55,0%

12.2 Behöver ni mer vägledning respektive tydligare regelverk om överlåtelse?

Antal respondenter: 20

	Ja	Nej	Vet inte	Medelvärde	Median
mer vägledning om överlåtelse?	45,0%	35,0%	20,0%	1,8	2,0
tydligare regelverk om överlåtelse?	25,0%	30,0%	45,0%	2,2	2,0
Totalt	35,0%	32,5%	32,5%	2,0	2,0

12.3 Har ni insyn i förvaltningen av naturreservat där förvaltningen överlåtits? T.ex. genom regelbundna avstämningar, förvaltarträffar eller liknande.

Antal respondenter: 18

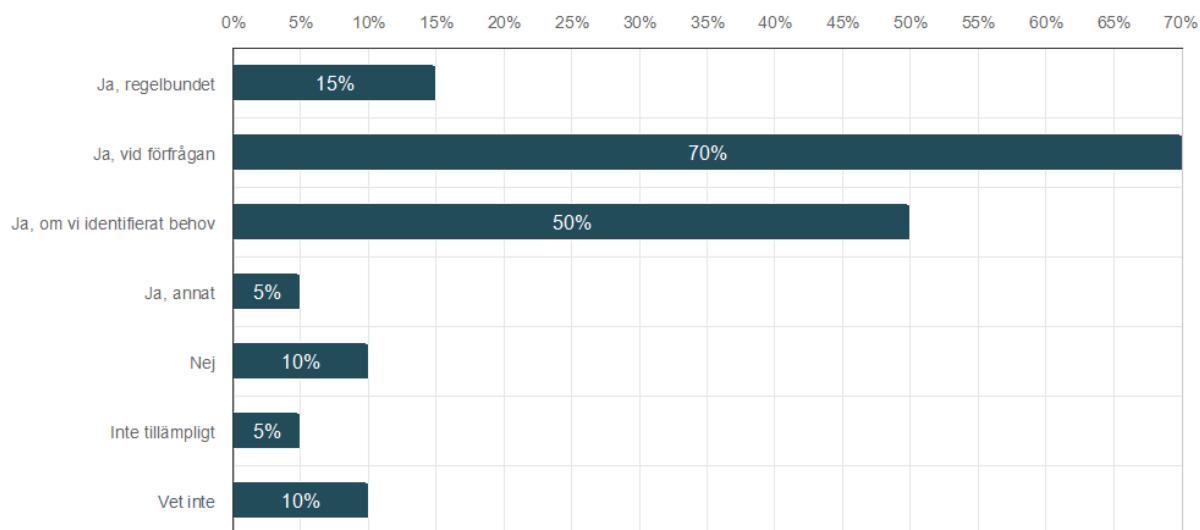
Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
2,0	5,0	3,2	3,0	57,0	0,9

Alternativ	Antal svar
1 = Ingen insyn	0
2	4
3	8
4	5
5 = Full insyn	1
Vet inte	0
Totalt	18

12.4 Ger ni stöd till förvaltarna av dessa områden inom naturvårdande skötsel? (Det är möjligt att välja flera ja-alternativ).

Antal respondenter: 20

Antal valda svarsalternativ: 33

	n	Procent
Ja, regelbundet	3	15,0%
Ja, vid förfrågan	14	70,0%
Ja, om vi identifierat behov	10	50,0%
Ja, annat	1	5,0%
Nej	2	10,0%
Inte tillämpligt	1	5,0%
Vet inte	2	10,0%

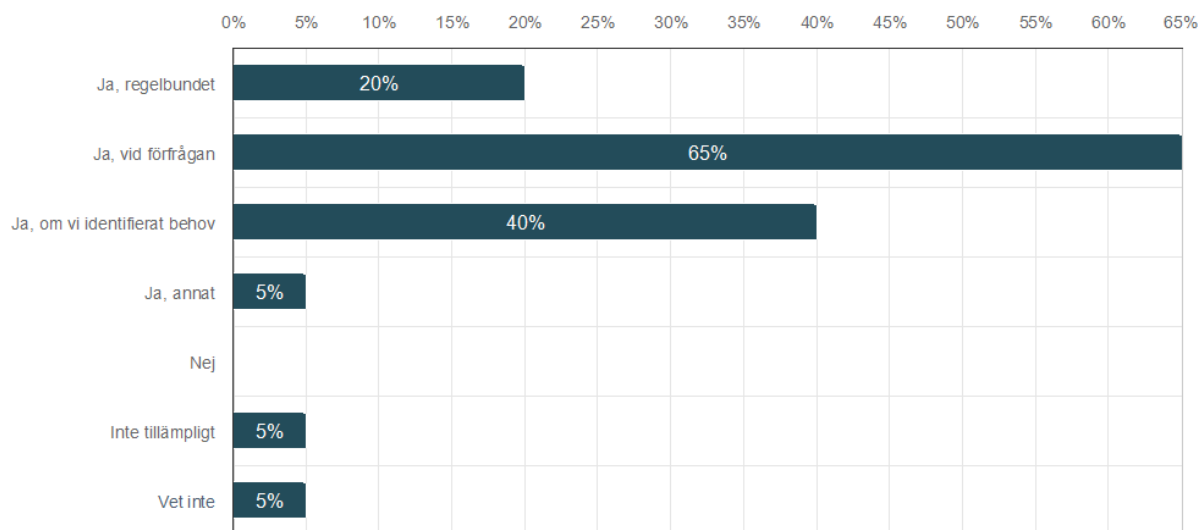
Fritextsvar från den som valde "Ja, annat"

regelbundna träffar med kommunekologer

12.5 Ger ni stöd till förvaltarna av dessa områden inom åtgärder för friluftslivet? (Det är möjligt att välja flera ja-alternativ).

Antal respondenter: 20

Antal valda svarsalternativ: 28

	n	Procent
Ja, regelbundet	4	20,0%
Ja, vid förfrågan	13	65,0%
Ja, om vi identifierat behov	8	40,0%
Ja, annat	1	5,0%
Nej	0	0,0%
Inte tillämpligt	1	5,0%
Vet inte	1	5,0%

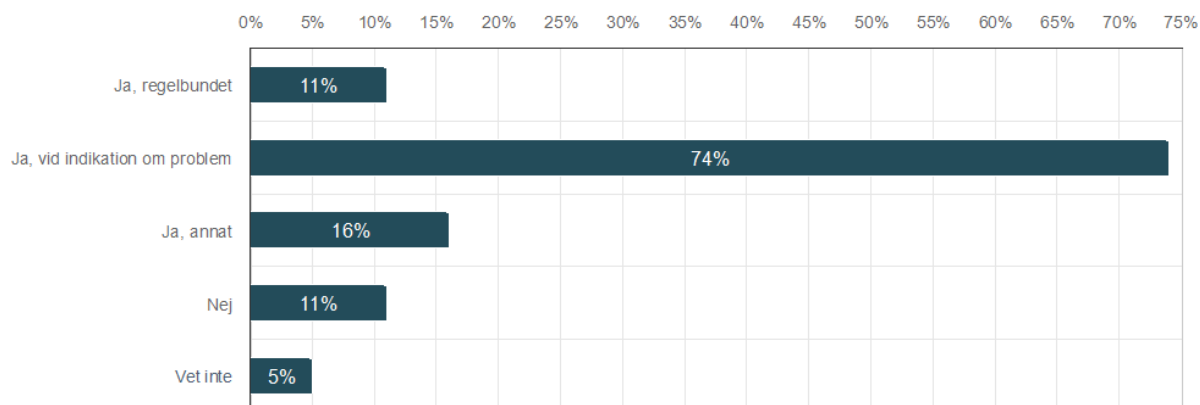
Fritextsvar från den som svarade "Ja, annat"

Guideverksamhet

12.6 Bedömer ni om förvaltaren genomför förvaltningen i enlighet med beslut och skötselplan? (Det är möjligt att välja flera ja-alternativ).

Antal respondenter: 19

Antal valda svarsalternativ: 22

	n	Procent
Ja, regelbundet	2	10,5%
Ja, vid indikation om problem	14	73,7%
Ja, annat	3	15,8%
Nej	2	10,5%
Vet inte	1	5,3%

Fritextsvar från dem som valde "Ja, annat"

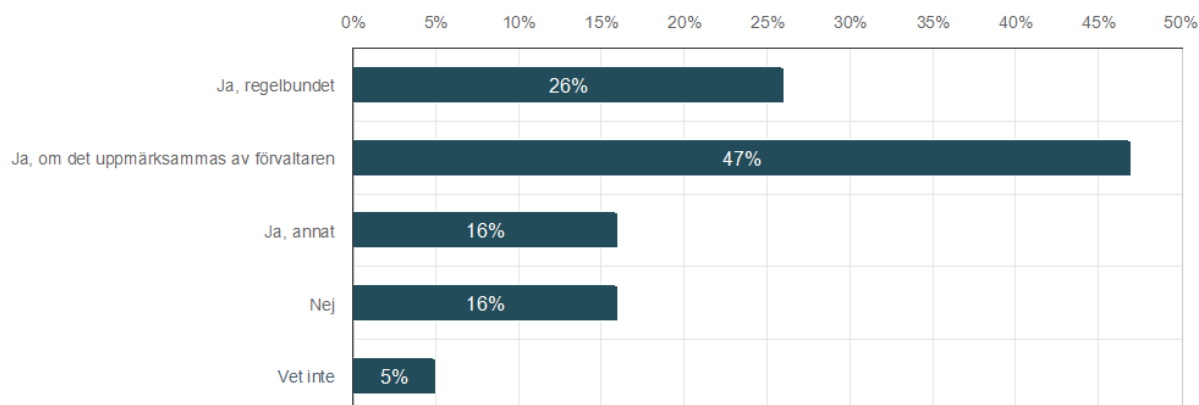
ekonomin är begränsande

vid förfrågning från förvaltare eller dennes entreprenör

12.7 Bedömer ni om det finns behov av att uppdatera skötselplaner för naturreservat där förvaltningen överlåtits? (Det är möjligt att välja flera ja-alternativ).

Antal respondenter: 19

Antal valda svarsalternativ: 21

	n	Procent
Ja, regelbundet	5	26,3%
Ja, om det uppmärksammas av förvaltaren	9	47,4%
Ja, annat	3	15,8%
Nej	3	15,8%
Vet inte	1	5,3%

Fritextsvar från dem som valde "Ja, annat"

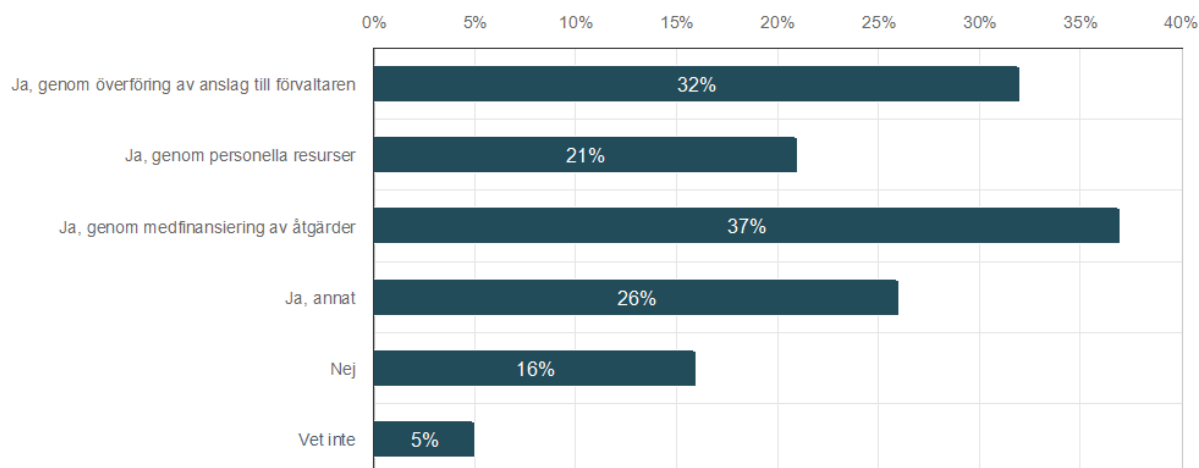
Om det uppmärksammas av länsstyrelsen

om det uppmärksammas av Länsstyrelsen eller förvaltaren

12.8 Bidrar ni med finansiering till förvaltningen av naturreservat där förvaltningen har överlåtits? (Det är möjligt att välja flera ja-alternativ).

Antal respondenter: 19

Antal valda svarsalternativ: 26

	n	Procent
Ja, genom överföring av anslag till förvaltaren	6	31,6%
Ja, genom personella resurser	4	21,1%
Ja, genom medfinansiering av åtgärder	7	36,8%
Ja, annat	5	26,3%
Nej	3	15,8%
Vet inte	1	5,3%

Fritextsvar från dem som valde "Ja, annat"

naturvård i mån av medel

Genom två LIFE-projekt som vi medfinansierat

genom överföring men också ingen finansiering

Ser olika ut i våra två överlåtna områden

endast i specialfall eller där det står att vi ska finansiera viss del

12.9 Sammantaget, har förvaltningen fungerat bra i de här områdena?

Antal respondenter: 17

Min värde	Maxvärde	Medelvärde	Median	Summa	Standardavvikelse
2,0	4,0	3,5	4,0	59,0	0,6

Alternativ	Antal svar
1 = Inte alls	0
2	1
3	7
4	9
5 = Mycket bra	0
Vet inte	0
Totalt	17

13 Övrigt

13.1 Här kan ni lämna information som ni upplever inte kommit fram i era svar.

Antal respondenter: 12

Fritextsvar

Om vi ska lyfta det absolut viktigaste för att vi som länsstyrelse ska kunna bedriva vårt arbete med förvaltning av skyddad natur så är det en långsiktig finansiering. De stora svängningarna i budget rimmar dåligt med förvaltning som är ett långsiktigt arbete. För att kunna utföra vårt uppdrag bör anslagen framöver ligga omkring 2021 och 2022 års nivå jämfört med vad de ligger just nu när vi inte har tillräckligt med resurser. I vårt län är majoriteten av de skyddade områdena skötselintensiva vilket gör att åtgärder behöver genomföras för att inte naturvärden ska förloras.

Kommentar till fråga 6: Vi har kompetensen men är för få för att klara av uppdraget på ett tillfredsställande sätt.

Ryckigheten i medelstildelningen påverkar planeringsmöjligheter och horisont kraftigt och medför mindre effektiv förvaltning.

Revidering av skötselplaner är beroende av extramedel. Det krävs långsiktighet i medelstildelningen för att kunna ha en rimlig tidsplanering.

NNK är i en övergångsfas mellan två programversioner. Den gamla har varit svårarbetad, men vi hoppas på det nya.

SkötselDos är i stort behov av förbättringar. Behöver bli avsevärt mycket enklare att använda och därtill behövs bra fältmöjligheter.

Förvaltningen av Natura 2000 områden är väl integrerat och delvis prioriterat i arbetet, även biotopskyddsområden förvaltas men är inte lika prioriterade.

Det skulle varit bra med kommentarsfält vid flera frågor, svaret är kanske varken ja eller nej. revidering av skötselplaner bekostas till en mindre del av NV:s med särskilda anslag. dessa hanteras av Naturskydd och används främst i samband med revidering av beslut (ofta utvidgning) + skötselplan. De senaste åren har vi använt 1:3 anslaget för ytterligare arbetet, finns dock ingen möjlighet till detta nu.

I Jämtlands län har vi inte överlåtit någon förvaltning av naturreservat, varför frågorna 81–87 besvaras med "vet inte".

Kontinuitet i anslagsnivå skapar bättre planeringsförutsättningar och långsiktighet. Fortsatt stort gap mellan skötselplaner och den verkliga skötsel som genomförs. Ansvaret att bekämpa invasiva främmande arter som statlig markägare när finansieringen uteblir. Otydligheter i hur 1:3 får/kan användas för grundläggande förvaltningsuppgifter för länsstyrelsens personal

Verksamheten styrs till stor del av anslagsnivå. Den kraftiga neddragningen till 2023 har gjort att vissa verksamheter har prioriterats ned väldigt kraftigt vilket påverkar svaren. T ex svarar vi att vi knappt inte gör någon uppföljning samtidigt som vi säger att vi har god användning av uppföljningsresultatet vilket baseras på den uppföljning som gjorts tidigare år.

Vi saknar tydliga vägledningar om prioriteringar av förvaltningen samt effektiva IT-system, för att kunna arbeta effektivt och ha kontroll över helheten. Många andra markförvaltare använder marknadens IT-lösningar för ändamålet men Naturvårdsverket tillåter bara SkötselDOS, ett system med stora brister och föråldrad systemstruktur.

Det kan inte nog poängteras hur daterat och undermåligt SkötselDOS är som förvaltningsstöd. Det skulle behöva byggas ett nytt system från grunden, där Länsstyrelserna sätter kravspecen utifrån sin roll som förvaltare. Det är fullständigt oanvändbart som planeringsverktyg och mycket användarvänligt.

Vad gäller finansiering av skötseln så är variationerna i nivå utmanande och ger dåliga planeringsförhållanden samt svårighet att behålla kompetens både internt och bland entreprenörer. Finansieringen upplevs inte heller hänga med i den stora ökning av beslutad skyddad areal på senare år.

Fritextsvar

I likhet med uppdatering av skötselplaner sker uppdatering av bevarandeplaner för Natura 2000-områden sällan. Det finns behov, men resurser saknas. Detta gäller även annan uppdatering av information om Natura 2000 i t ex Natura 2000-databasen och NNK.

Det är ett problem att det sedan 2006 (?) inte kommit något uppdrag att peka ut fler Natura 2000-områden (bortsett från begäran om riktade kompletteringar 2015), inte ens i sedan dess bildade reservat, så att vi har möjlighet att göra kostsamma restaureringsinsatser i dem inom Life-projekt.

Det upplevs som ett ökande problem när mer resurser ges till bildande av fler områdesskydd samtidigt som resurser till att sköta det som redan bildats minskar.

Det är också stora problem att från år till år, och även inom ett år, planera en bra förvaltning med en ryckig budget som varierar så stort som det gjort inom och mellan de senaste politiska mandatperioderna (det gäller både stora upp- och nedgångar i anslaget).

Uppdraget är att: Skyddade områden ska förvaltas så att prioriterade naturvärden bevaras och utvecklas. Många områden har också höga värden för friluftslivet. Föreskrifterna för området ska skydda samma värden från att förstöras i t ex exploateringar, avverkningar, markavvattningar eller vad det nu kan vara. Vi behöver utveckla andra verktyg att utföra uppdraget än beslut, skötselplaner och bevarandeplaner som tiden verkligen har sprungit ifrån.

Systemet med skötselplaner för naturreservat och bevarandeplaner för natura 2000 är för statiskt, omfattande och omständligt att dels använda i praktisk förvaltning och näst intill omöjliggör en adaptiv förvaltning. Särskilt i kombination med reservatsbeslut som om möjligt är ännu rigidare. I vårt län t ex har vi 400 st naturreservat och 248 natura 2000-områden - total 650 planer och till detta 400 beslut för skydda och sköta områden på huvudsak 6 olika sätt (bränning, mekanisk skötsel av träd, bete, slätter, våtmarksrestaureringar) + anordningar för friluftslivet. Det är orimligt. Till detta kommer om skötseln eller föreskrifterna ska moderniseras är det otroligt mycket administration innan det kan göras. Som ex måste nästan alla reservatsbeslut revideras om invasiva arter ska bekämpas. I reservatsbeslut äldre än 10 år nämns aldrig våtmarksrestaurering och nya beslut krävs - trots att sådana restaureringar nästa alltid är en självklarhet.

Det är mycket omständligt att besluten också måste ändras om skötsel ska ändras, åtminstone hävdar Naturvårdverket detta.

Vi måste också nämna svårigheten att jobba planmässigt, långsiktigt och med hög kvalitet (dessa tre är nödvändiga för att framgångsrikt arbeta med naturvård och friluftsliv i Sveriges värdefullast natur) när budgeten fluktuerar så orimligt mycket. Olika regeringar är naturligtvis fria att göra sina prioriteringar med det borde finnas någon slags miniminivå som gör det möjligt att åtminstone på grundläggande nivå förvalta den natur som staten lagt stor möda och stora resurser på att skydda.

Planering och genomförande:

Naturvård tar tid och kräver noggrann planering, ofta svåra upphandlingar och dessutom är åtgärderna i många fall årstidsbundna - är det dåliga förutsättningar ett år så måste vi försöka igen nästa år. Alltså behöver vi planera långsiktigt och därför behövs långsiktig finansiering.

Gör vi en större restaurering av en naturtyp, så kommer det att behövas uppföljande åtgärder eller löpande skötsel för att resultatet ska bestå. Ryckigheten i fördelningen till anslaget 1:3 gör det omöjligt att bedöma om resultatet av restaurering kan bibehållas eller om det enbart blir en tillfällig respit för naturtypen och dess arter.

Dagens förvaltare behöver vara något av en tusenkonstnär, som kan bedöma hur många kor som behövs på en betesmark, hur man drar en drivningsväg i skogen, vilka maskiner som behövs i olika sammanhang, vara fullfjädrad upphandlare, kunna föra dialog med olika aktörer och hantera diverse digitala system. Dessutom behöver förvaltaren förstås ha stor kunskap om de naturtyper och arter som vi förvaltar. Det krävs erfarenhet för detta och en rekrytering är därför en stor investering. Ryckigheten i fördelningen till anslaget 1:3 gör att vi förlorar våra investeringar och värdefull kompetens.

Upphandling:

Verksamheten bygger mycket på upphandling av tjänster. Vi har flera förvaltare som är vana att upphandla både stort och smått, men upphandlingsfunktionen på myndigheten består idag av en enda person som förväntas stödja och publicera för hela myndigheten. Det räcker inte till på långa vägar utan stoppar upp arbetet. Vi skulle särskilt behöva kvalificerad hjälp med mer komplicerade utvärderingsmodeller för att i större utsträckning kunna utvärdera på kvalitet.

Fritextsvar

Förvaltning av vattenmiljöer:

Vi har svarat att vi arbetar med åtgärder i både marina och limniska områden. Det sker dock i väldigt liten utsträckning. Vi har marin och limnisk kompetens på myndigheten, men egentligen inte i förvaltargruppen. Vattenkompetensen är därför inte särskilt tillgänglig för förvaltningen och erfarenheten av åtgärder är heller inte så stor.

SkötselDOS och andra åtgärder:

Fråga 76–77. Vi har svarat som att ni avser modulen NNK i VIC Natur. Vi har ingen med NNK-behörighet i förvaltargruppen. Vi använder däremot NNK som ett lager i SkötselDOS på olika sätt, t. ex. för att skapa uppföljningsenheter, skötselområden eller bara som information om naturtyp.

Uppföljning: Förtydligande fråga 59 om uppföljning inom Block A. Enligt Naturvårdsverkets rapport "Uppföljning av skyddade områden i Sverige" är all uppföljning inom Block A obligatorisk. punkterna 3–4 är därför inte tillämpliga. Vi har svarat enligt med det. Egentligen har NV nu pausat kravet på uppföljning inom Block A, tills ett nytt system är på plats. Ingen uppföljning är därför obligatorisk för tillfället.

Överlåtten förvaltning:

Länsstyrelsen har överlåtit förvaltning till flera olika aktörer och förvaltningen fungerar olika bra i olika områden beroende på förvaltarens kompetens och resurser. I flera fall står det inskrivet i reservatsbeslutet att en viss aktör ska vara förvaltare, vilket gör det svårare att återkalla förvaltarskapet. Under de två senaste åren har dessutom två externa förvaltare begärt att få förvaltarskapet återkallat på grund av bristande resurser.

Det finns ett stor glapp mellan den förvaltning som förväntas från olika håll och den ekonomi som är verkligheten.
